

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

MAGYARORSZÁG
2018. ÉVI NEMZETI REFORM PROGRAMJA

2018. április

I. BEVEZETŐ

Magyarország az elmúlt években sikeres, fenntartható növekedési pályára lépett. A tavalyi év során az éves növekedés 4% volt, míg 2018 4,3%-t, illetve 2019-re 4,1%-ot várunk. A stabil növekedést határozottan támogatja a hazai munkaerő-piac is, hiszen a foglalkoztatottak száma 2018 elején már meghaladta a 4,4 millió főt. A 2009-10-es válságot követő pénzügyi kockázatok jelentősen csökkentek mára, ezt világosan tükrözi a stabilan csökkenő államadósság, a csökkenő állampapír hozamok és az alacsony inflációs környezet is. A gazdaság kiegyensúlyozott erősödését mutatja az ipar és a kiskereskedelem szilárd növekedése, mind a hazai kereslet, mind a beruházások fellendülése, valamint a külkereskedelmi mérleg többlet. Ennek a stabil makrogazdasági háttérnek köszönhetően Magyarország egyre jobb eredményeket ér el az EU2020 stratégia által meghatározott kulcsterületeken is: az elmúlt évek során a foglalkoztatás mellett folyamatosan javult az energiahatékonyság és csökkent a szegénység is.

Magyarország és az Európai Unió közös célja, hogy világ legversenyképesebb régiója legyen, ahol a gazdasági növekedés inkluzív, fenntartható és intelligens. Az európai szemeszter a megerősített közös gazdasági kormányzás kulcseleme, célja az Unió erősebb gazdaságpolitikai koordinációja. Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően valamennyi tagállam április közepén Nemzeti Reform Programot nyújt be, ahol a tagállamok bemutatják az Európai Tanács által részükre megfogalmazott országspecifikus ajánlások nyomán tett lépéseiket, valamint az Európa 2020 Stratégia végrehajtása érdekében megfogalmazott, kiemelt célkitűzések megvalósítását szolgáló intézkedéseiket.

Magyarország elkötelezett a közös célok elérése mellett, ezért az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően a 2018-as Nemzeti Reform Programban széles körűen bemutatjuk azon fő intézkedéseket, amik mind az európai célokat, mind Magyarország hosszú távú jövőjét segítik: a versenyképességet támogató, üzleti környezetet javító lépéseket, valamint a társadalom humán erőforrásait fejlesztő programokat. A 2018. évi Nemzeti Reformprogramban az egyes kiemelt szakpolitikai intézkedések bemutatásakor éppen ezért arra törekedtünk, hogy kellő alaposággal mutassuk be a különböző intézkedések kapcsolódását a fő stratégiai célkitűzésekhez, valamint az eddigiekben elért, illetve az új intézkedésektől elvárt eredményeket. Nemzeti Reform Program a szokásoknak megfelelően a Konvergencia Programmal együtt került kialakításra, a kapcsolódó fejezetek kölcsönös kereszthivatkozást tartalmaznak.

A 2018. évi Nemzeti Reform Program intézkedéseinek jelentős hányada önálló stratégia, törvény, amelyeket megelőzőtt a törvényekben előírt társadalmi konzultáció, továbbá az uniós programokban szereplő intézkedések esetében az EU támogatások felhasználási eljárásrendjének megfelelően mind a tervezés, mind a kiválasztás folyamatában sor kerül társadalmi egyeztetésre.

II. KÖZÉPTÁVÚ MAKROGAZDASÁGI KITEKINTÉS

II.1. A makrogazdasági környezet alakulása

Ebben a fejezetben röviden bemutatásra kerül az a középtávú makrogazdasági kitekintés, amelyre Magyarország Nemzeti Reform Programja épül.

Fontos hangsúlyozni, hogy az európai szemeszter integrált megközelítésének megfelelően Magyarország Nemzeti Reform Programja és konvergencia programja egymással szoros összhangban, egymásra épülve készült, és a két dokumentum egy időben kerül benyújtásra az Európai Bizottság felé. Tekintettel arra, hogy a 2018-2022 közötti időszakra vonatkozó makrogazdasági pálya a Konvergencia Programban kerül részletes kifejtésre, a következőkben bemutatott középtávú makrogazdasági kitekintés csupán a Konvergencia Programban részletezett makrogazdasági pálya összefoglalására törekszik.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
százalék, volumenváltozás az előző évhez viszonyítva						
Bruttó hazai termék	4,0	4,3	4,1	4,0	4,2	4,1
Háztartások fogyasztási kiadásai	4,7	5,2	4,8	4,7	4,6	4,5
Bruttó állóeszköz felhalmozás	16,8	12,8	7,5	3,8	5,7	5,1
Export	7,1	7,2	6,9	6,7	7,3	7,1
Import	9,7	9,2	7,4	6,3	7,1	6,9
százalék, éves átlag						
Munkanélküliségi ráta (15-74)	4,2	3,6	3,1	2,8	2,5	2,4
Foglalkoztatási ráta (20-64)	73,3	74,8	76,2	77,5	78,7	79,7
százalék, a bruttó hazai termék arányában						
Külső finanszírozási képesség	4,1	5,9	5,9	5,9	4,1	3,1
Százalék, éves átlag						
Fogyasztóiár-index	2,4	2,5	2,7	2,9	3,0	3,0

Forrás: KSH, NGM számítás

A magyar gazdaságpolitika az elmúlt években számos kihívással nézett szembe. Először is a válság egy alapvetően instabil, külső sokkoknak meglehetősen sérülékeny állapotban érte Magyarországot. A 2010. évi kormányváltást követően a gazdaságpolitika első számú feladatnak tekintette a magyar gazdaság ellenálló képességének helyreállítását és stabil növekedési pályára állítását. A növekedési fordulat 2013 után következett be, melynek hatására hazánk az elmúlt négy évben lendületesen, átlagosan 3,6%-os ütemben bővült. A magyar gazdaság teljesítménye felülmúlta az újonnan csatlakozott tagállamok többségét, és egyben jelentősen meghaladta az uniós átlagot is. Mindez azt is eredményezte, hogy a magyar gazdaság felzárkózása gyorsult a fejlettebb tagállamokhoz az elmúlt időszakban. 2017-ben 4,0%-kal bővült a magyar gazdaság teljesítménye. Tavaly így jelentősen gyorsult a gazdaság teljesítménye, miközben a növekedési pálya továbbra is fenntartható, ugyanis a stabil és dinamikus bővülés nem párosult sem a külső, sem a belső egyensúly megbomlásával. Sőt tovább javultak a szektorok pénzügyi pozíciói.

Az elkövetkező időszakban kulcsfontosságú marad a versenyképesség és a termelékenység további javítása, melynek érdekében elengedhetetlen a hazai innováció elősegítése, az infrastrukturális beruházások végrehajtása és a magasabb hozzáadott értékkel bíró szolgáltatások és termékek előállításának támogatása. Ennek részeként a gazdaságpolitika egyik legfőbb célja folytatni azon feltételek kialakítását, amelyek elősegítik a magyar vállalatokat sikeres nemzetközi piaci megjelenésükhöz.

A szerkezeti reformok végrehajtásához stabil makrogazdasági háttér áll rendelkezésre. Ezt bizonyítja, hogy az államadósság fenntarthatóságának továbbra sincsenek kockázatai, az országgazdasági felár az elmúlt években jelentősen csökkent, valamint a 2016. évi befektetési kategóriába történő felminősítési sorozatot folytatva 2017-ben a három nagy hitelminősítő közül kettő pozitívrá változtatta Magyarország minősítési kilátását. A gazdaság magas növekedési ütemének fenntartásával és a fegyelmezett költségvetési politika folytatásával, folyamatosan csökkenő GDP-arányos hiánnyal 2022-re elérhetővé válik a 60% alatti GDP-arányos adósságráta. További cél, hogy pénzforgalmi tekintetben hiány nélküli költségvetés kerülhessen elfogadásra 2020-ra. A munkaadói és a munkavállalói érdekképviselőkkel kötött megállapodás nyomán a bérekre rakódó közterhek 2022-re a régiós átlag alá csökkenhetnek. A vállalatok és az oktatásban résztvevők szorosabb összekapcsolásával nőhetnek a vállalati képzőhelyek, ami tovább segítheti a foglalkoztatás növekedését. 2020-ra pedig a gazdaságban meglévő tartalékok aktivizálása révén 1 millió új munkahely létrehozása valósulhat meg 10 év alatt.

II.2. A gazdaságpolitikai intézkedések makrogazdasági hatása

A Kormány által meghozott legfontosabb gazdaságpolitikai intézkedések makrogazdasági hatásainak számszerűsítését részletesebben a Konvergencia Program tartalmazza.

A makrogazdasági fundamentumok kedvező alakulása – a költségvetési egyensúly megtartása mellett – számos konjunktúrát támogató, társadalom jólétét emelő kormányzati intézkedés megtételére ad lehetőséget. A hatásvizsgálat tárgyát az alábbi kormányzati lépések képezték:

- Új állami beruházások, fejlesztések: például az építőipari ágazat technológiai korszerűsítésére, hatékonyságának növelésére irányuló támogatás, közúti intelligens kamerahálózat (VÉDA rendszer) karbantartása, üzemeltetése.
- Egészségügyi dolgozók béremelésének előrehozása a tervezetthez képest (2018-ra).
- Demográfiai csomag: például babakötvény kiterjesztése, jelzáloghitel-elengedés, bölcsőde-fejlesztés.
- Erzsébet utalvány juttatása a nyugdíjasok számára 2017-ben és 2018-ban.
- Téli rezsicsökkenés: a fűtési költségek mérséklése érdekében a háztartások 12 ezer forintos költségmérséklésben részesülnek.
- Szociális hozzájárulási adó további 0,5 százalékpontos mérséklése 19,5 százalékra a hatéves bér és adómegállapodás alapján.
- Célzott áfacsökkentések: sertés-belsőség és Braille-kijelzők és nyomtatók áfacsökkentése.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
GDP	0,03	0,19	0,13	0,33	0,42	0,47
Háztartások fogyasztási kiadása	0,12	0,69	0,30	0,38	0,51	0,60
Beruházások	0,00	0,01	0,31	1,34	1,58	1,68
Export	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Import	0,03	0,15	0,09	0,16	0,21	0,23
Fogyasztói árszint	0,00	-0,02	-0,03	0,00	0,03	0,06
Versenyszféra foglalkoztatás	0,01	0,13	0,08	0,14	0,20	0,20
Versenyszféra bruttó átlagkereset	0,00	0,13	0,19	0,28	0,44	0,59
Államháztartási hiány a GDP %-ában *	-0,05	-0,29	-0,17	-0,30	-0,26	-0,25

* Százalékpontos eltérés az alappályához képest

Forrás: NGM számítás

A legtöbb intézkedés közvetlenül, vagy közvetetten emeli a lakosság rendelkezésre álló jövedelmét, és ezáltal a fogyasztás bővülését eredményezik. A gazdaságpolitikai lépések közül szintén kiemelendők a kapacitásbővítéseket támogató intézkedések, amelyek nem csak rövid, hanem hosszú távon is javítják a gazdaság növekedési potenciálját. Végezetül a szociális hozzájárulási adó mérséklése javítja a vállalkozások jövedelmezőségét, és ezáltal a termelési tényezők iránti keresletet is erősíti. Így ösztönzőleg hat mind a beruházások, mind a foglalkoztatás alakulására is. A kormányzati intézkedések egy része mérséklőleg (például a célzott áfacsökkentés), más részük emelően (például béremelések) hatnak a fogyasztói árak alakulására; a két hatás így együttesen azonban nem eredményez érdemi inflációs nyomást. Ezzel párhuzamosan, a GDP-növekedésből származó magasabb adóbevételek részben ellensúlyozzák a pótlólagos a kormányzati intézkedések költségvetési egyenlegre gyakorolt negatív hatását.

II.3. A középtávú költségvetési cél elérése

A Kormány középtávú költségvetés-politikai célkitűzéseit részletesebben a Konvergencia Program tartalmazza.

Az elmúlt években végrehajtott költségvetési konszolidáció eredményes és fenntartható volt. A kormányzati szektor hiánya 2012 óta minden esetben a GDP 3%-a alatt van és évek óta kedvezőbben teljesül a kitűzött céloknál, amiben nagy szerepet játszik, hogy a költségvetési tervezés során a kormányzat prudens megközelítést alkalmaz. A 2017. év eredményeit is tekintetbe véve a Kormány az előző konvergencia programban kitűzött hiánycélokon nem változtatott. Az államadósság további csökkenését biztosító, változatlanul jóval a GDP 3%-a alatt maradó hiányt mutató fiskális pálya továbbra is támogatja a gazdasági növekedést, ami hozzájárul a gazdaság- és társadalompolitikai prioritások érvényesítéséhez.

A 2011 óta egy minimális megtorpanást kivéve folyamatosan mérséklődik a GDP-arányos államadósság, amely várhatóan meredekebb csökkenési pályára áll a konvergencia program időhorizontján. Ebben fontos szerepet játszik, hogy a gazdasági felzárkózást is biztosító gyors növekedés és a csökkenő hiány egyaránt a viszonylag gyors ütemű adósságráta-csökkenés irányába hat. A bruttó államadósság GDP-hez viszonyított aránya a 2011. évi 80,5%-ról 2017 végére 73,6%-ra süllyedt. A konvergencia program időhorizontján az adósságráta további mintegy 14 százalékponttal mérséklődhet és így a 60%-os referencia érték alá kerülhet.

III. MAGYARORSZÁG FENNTARTHATÓ NÖVEKEDÉSÉT TÁMOGATÓ LÉPÉSEK

III.1. Versenyképes üzleti környezet megteremtése

III.1.1. A növekedést támogató adórendszer

A Kormány adópolitikáját az elmúlt évben is három fő cél vezérelte: az adóterhelés csökkentése, az adóelkerülés elleni küzdelem és a vállalkozások adóadminisztrációs terhének mérséklése.

A Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán 2016 novemberében a munkaadók, a kormány és a szakszervezetek által megkötött bérmegállapodásnak megfelelően 2018. január 1-jétől a szociális hozzájárulási adó mértéke 2,5 százalékponttal, 19,5%-ra csökkent (1.). Ezen túlmenően 2019-től négy éven keresztül újabb 2-2 százalékponttal csökkenhet a munkáltatók adóterhe, amennyiben a reálbérek emelkedése eléri az évi 6%-ot. A kulcs csökkentésekkel összhangban a Munkahelyvédelmi Akció kedvezményeinek paraméterei egységesítésre kerültek. Az Akció 2017-ben havonta átlagosan 900 ezer hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatásához járult hozzá a versenyszférában. A szociális hozzájárulási adó csökkentésével folytatódik az alacsony jövedelműek adóékének mérséklése is, amely így 2018-tól az előző évi 46,15%-ról 45,04%-ra csökkent, és a 2020 végére várhatóan 43,16%-ra csökken (az egyedülálló, gyermek nélküli adózók esetében; a családosok esetében már sokkal heterogénebb a kép, a személyi jövedelemadó családi adókedvezménye miatt).

A magánszemélyek adóterheinek csökkentését eredményezte, hogy 2018. január 1-től folytatódott a családi kedvezmény mértékének 2016-ban megkezdett növelése kétgyermekes családok esetén, és 2019-től tovább nő a kedvezmény mértéke (2.).

Az elmúlt években a kis- és középvállalkozási szektor adóterhelése és adóadminisztrációs terhe jelentős mértékben csökkent a kisvállalkozásokat segítő két új, egyszerűsített, választható adózási lehetőség (kisadózók tételes adója, kisvállalati adó) bevezetése által. A kisadózók tételes adója szerinti adózási módot 2018. január 1-jétől az ügyvédi irodák is választhatják. A szociális hozzájárulási adó kulcsának csökkentésével összhangban 2018-tól 13%-ra csökkent a kisvállalati adó kulcsa. Ezen intézkedéseknek is köszönhető, hogy tovább folytatódott az ezen adónemeket választó vállalkozások számának növekedése: a február végi adatok szerint 27 251 társas vállalkozás tartozott a kiva hatálya alá, míg a kátát már 260 150 adózó választotta.

A Kormány az áfafegyelem növelése, az áfacsalások visszaszorítása érdekében az elmúlt években jelentős áfafehérítő intézkedéseket vezetett be, amelyeknek köszönhetően az áfarés 2015-re 14%-ra csökkent (2012: 22%, 2014: 17%). Kiépült az online pénztárgépek rendszere és az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKÁER). 2018. július 1-jétől újabb területen lesz kötelező az online adatszolgáltatás (13.) a forgalomról a NAV (Nemzeti Adó- és Vámhivatal) részére: ekkortól csak a NAV-nak online adatokat továbbító automatafelügyeleti egységgel ellátott étel- és italautomaták (27-28 ezer darab) működhetnek.

Az online számlaadat-szolgáltatás (5.) – jelenleg tesztüzemben működő – rendszere az adóalanyok közötti, számlázóprogram segítségével kibocsátott, 100 ezer Ft feletti áfatartalmú számlák adatairól szolgáltat valós idejű adatokat a NAV-nak, ami az áfacsalások további csökkenését eredményezheti. Ezzel párhuzamosan a számlakibocsátó által teljesítendő tételes áfakötelezettség a számlázóprogrammal történő számlázással teljesítésre kerül. Az online számlaadat-szolgáltatás 2018. július 1-jétől kötelező a vállalkozások számára a 100 ezer Ft feletti áfatartalmú számlák esetében.

A magánszemélyek adózással kapcsolatos adminisztratív terheinek nagymértékű csökkentése (3.) érdekében 2017-től kezdődően az adóhatóság a rendelkezésére álló adatokból külön kérelem nélkül is szja-bevallási ajánlatot készít és küld a munkavállaló magánszemélyeknek. 2018-tól kezdve a NAV) a mezőgazdasági őstermelők, valamint az általános forgalmi adó fizetésére kötelezett magánszemélyek számára is szja-bevallási tervezetet (4.), így most már 5 millió magánszemély számára szűnt meg szinte teljes egészében az szja-bevallás adminisztrációs terhe. A munkáltatók számára pedig az jelent könnyítést, hogy idéntől már nem készítene munkáltatói szja-megállapítást.

Az adóadminisztrációs teher csökkentését eredményezi az is, hogy 2018. január 1-jétől a NAV készíti el a jövedékiadó-bevallás tervezetét mintegy 29 ezer érintett vállalkozás számára, ami által évente 200 ezer darab bevallás elkészítésétől mentesülnek a vállalkozások.

Az adóeljárési szabályok újrakodifikálásának (6.) eredményeként átalakult az adózás rendje 2018-tól. Az új adóigazgatási rendtartásról szóló törvénynek köszönhetően gyorsabbá válnak a NAV-ellenőrzések és az adóeljárások, az új adózás rendjéről szóló törvény nyomán a NAV szolgáltató hatósággá válik. Az újraszabályozás célja a lehetőségekhez mérten rövid, átlátható, közérthető és könnyen követhető szabályozási környezet megteremtése, az adóhatóság szolgáltató jellegének erősítése, az önkéntes jogkövetők intézményesített támogatása kötelezettségeik teljesítésében, a szankciórendszer felülvizsgálatával a túlzott mértékű és az indokolatlan büntetések megszüntetése volt. Az eljárási határidők és a jogorvoslati rend felülvizsgálatával olyan eljárások kialakítása fogalmazódott meg célként, melyek észszerű időn belül lezárhatóak.

Magyarország széles körben részt vesz az adóelkerülés elleni küzdelemben, beleértve a különböző nemzetközi (EU és OECD) jogalkotási és nem jogalkotási kezdeményezések kidolgozásának támogatását, valamint azok átültetését is. OECD-tagként aktív közreműködői voltunk a szervezet adóalap-erózió és mesterséges profitátcsoportosítás elleni projektjének (BEPS). Hazánk támogatta az EU adóelkerülés elleni irányelvének (ATAD) elfogadását, annak ellenőrzött külföldi társaságokra vonatkozó szabályait jóval az implementációs határidő előtt átültette, illetve az irányelv többi rendelkezését is át fogja ültetni. Magyarország támogatta az adóügyi információcsere szélesítését kitévő az adminisztratív együttműködésről szóló EU irányelv (DAC) különböző módosításait, beleértve a pénzügyi számlainformációk automatikus kicserélését is. Ezen túl az adóügyi információcsere vonatkozásában az OECD keretében egy sokkal szélesebb körű adóügyi információcsere-hálózatnak is aktív szereplői vagyunk. A nem jogalkotási típusú lépések kapcsán fontos megemlíteni, hogy támogattuk az adózási szempontból nem együttműködő joghatóságok listázásával kapcsolatos munkát is.

III.1.2. A vállalkozások termelékenységének ösztönzése

2017 során Magyarország üzleti környezetének megítélése kedvezően alakult: A beruházások volumene 17%-kal emelkedett, így a beruházási ráta is az EU átlagot is meghaladta. A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) 2017 októberében készített gyorsfelmérése szerint: „A Magyarországon működő német érdekeltségű vállalatok kitűnőnek értékelik gazdasági helyzetüket. A német és más külföldi befektetők a gazdasági helyzetet és az idej kilátásokat igen kedvezőnek ítélik meg, többnyire még jobbnak is, mint az előző évben. A gazdaságpolitika több területén is javult a befektetők véleménye.”

A Kormány azzal a céllal, hogy a versenyképesség alakulásáról folyó párbeszédnek és a versenyképesség javítására irányuló kezdeményezéseknek intézményesített szakmai fórumot

biztosítson, 2016-ban a Nemzeti Versenyképességi Tanács felállításáról döntött (16.). A gazdasági és tudományos élet elismert tagjaiból álló konzultatív testület véleményezi a magyar gazdaság versenyképessége szempontjából releváns kezdeményezéseket, és egyúttal javaslatokat fogalmaz meg a gazdasági versenyképességet javító kormányzati beavatkozásokra. A Nemzeti Versenyképességi Tanács a nemzetgazdasági miniszter vezetésével 2017 márciusában kezdte meg működését, és a tavaszi ülészak során olyan kérdéseket vitatott meg, ahol az üzleti környezet fejlesztésével már rövidtávon is érdemben befolyásolható a versenyképesség, míg az őszi üléseken hosszú távú kérdéseket tárgyalt: a hatéves bérmegállapodás gazdasági hatásainak értékelését, a megfelelően képzett munkaerő biztosítását és az inaktív munkaerő-állomány munkaerőpiacra történő visszavezetését, valamint a digitális kormányzati szolgáltatások fejlesztési lehetőségeit.

A Nemzeti Versenyképességi Tanács tevékenységének köszönhetően a Parlament már több olyan jogszabály-változtatásról is döntött, amelyek a cégalapítást könnyítik. A helyi iparüzési adó és az idegenforgalmi adó esetében megszűnt a cégeknek a székhely szerinti önkormányzatnál történő bejelentkezési kötelezettsége (16.a), ezzel egyablakos rendszer jött létre. Az építési beruházásokhoz kapcsolódó engedélyezési eljárások egyszerűsítésének érdekében bevezették az ingyenes digitális földhivatali alaptérkép és adatszolgáltatást (16.b). A közműcsatlakozás időigénye csökkent (16.c): 2017. július 1-jétől a kérelem benyújtása esetén mindhárom közműszektorban (gáz, villany, ivóvíz és szennyvíz) az eljárási határidők rövidebbé váltak, csökkentek a szükségtelen, az eljárások elhúzódását okozó szabályok.

A kkv szektor termelékenységének fejlesztését számos, már futó program segíti (17. intézkedéscsoport): a képzésekre, mentorprogramokra fordítandó támogatások 4,3 milliárd forint kerettel, az ipar 4.0-ás fejlesztések 7,35 milliárd forint értékben, valamint a vállalkozói inkubációs szolgáltatások fejlesztésére létrehozott program 3 milliárd forint értékben. A versenyképes háttér-infrastruktúrát és eszközellátottságot biztosítják a kapacitás-bővítő beruházásokra kiírt pályázatok közel 400 milliárd Ft értékben. A kkv-k (nemzetközi) termelési láncokba történő integrálódását és a hosszú távú együttműködések kialakítását segítik elő a beszállítói és klaszter együttműködések, a hatékony külpiaci marketingtevékenység, valamint a kiállításokon és vásárokon való megjelenés, melyekre összesen 24,4 milliárd forint áll rendelkezésre.

2017-ben a már korábban megkezdett programok mellett újabb, hazai finanszírozású programok és tőkealapok is megjelentek. Hazai forrású beszállítói programok 9 milliárd forint értékben kerültek kiírásra. Az Ipar 4.0 program hazai költségvetési forrásból támogatja a vállalatok fejlesztéseit 1,5 milliárd Ft kerettel, míg a hazai támogatási forrásból létrehozott tőkealapok közel 80 milliárd forint értékben növelik a kkv-k rendelkezésére álló pénzügyi eszközök körét.

Kiemelt kormányzati cél, hogy szemléletformálással, tudatosítással, illetve finanszírozási támogatással emelkedjen a hazai kkv-k infokommunikációs (IKT) felkészültsége, részvétele a digitális gazdaságban (18. intézkedéscsoport), melynek révén a gazdaság egészének teljesítménye, versenyképessége is javulna. Ennek érdekében a kormányzat egy komplex programcsomagot állított össze és indított el az alábbi intézkedésekkel: infokommunikációs motivációs, szemléletformáló- és kompetenciafejlesztő program kkv-knak; vállalati komplex infokommunikációs és mobilfejlesztések, felhőalapú online üzleti szolgáltatások terjesztésének támogatása; felhőalapú (IaaS, PaaS, SaaS) vállalati szolgáltatások; IKT megoldások fejlesztésének és piaci bevezetésének támogatása; versenyképes vállalatok tevékenységének emelt szintű digitalizálása; üzleti infokommunikációs, digitalizációs tőkealap.

A kkv szektor termelékenységének elősegítése céljából a magyar kormány és az OECD szorosan együttműködve dolgozza ki a 2013-ban elfogadott kkv-stratégia megújított tervezetét (17.a), kifejezetten a magyar körülmények, szabályozási környezet és a vállalati sajátosságok figyelembevételével. A szakmai anyag külön-külön vizsgálja azokat a problémákat és felmerülő feladatokat, amelyek a vállalkozások indulásakor, a növekedési szakaszban, végül az úgynevezett "érett" fejlődési szakaszban mutatkoznak. A stratégia hangsúlyozottan a magyar kkv-k versenyképességének és termelékenységének előmozdítását célozza.

A kormány széleskörű szakmai és társadalmi egyeztetést követően az 1456/2017. (VII. 19.) Kormányhatározattal döntött a Digitális Jólét Program kibővítéséről, a Digitális Jólét Program 2.0 elfogadásáról (18.c). Az eddigi programok (Digitális Startup Stratégia, Digitális Exportfejlesztési Stratégia, Digitális Oktatási Stratégia) mellett több mint 20 új fejlesztési programot tartalmazó stratégia a magyar gazdaság, az állami működés és a magyar társadalom digitális fejlesztésének szinte valamennyi területén megfogalmazza a digitalizációt támogató programokat. Többek között ide tartozik a Szupergyors Internet Program, az 5G Koalíció, a Digitális Munkaerő Program, a Digitális Agrárstratégia kidolgozása, a Digitális egészségfejlesztés, Digitális kereskedelem és akadálymentesítés, a DJP kockázati tőkeprogram létrehozása, a hálózatkutatás (formális és informális hálózatok a digitális ökoszisztémában), a digitalizációval együtt járó társadalmi, élettani és környezeti hatások elemzése. Az intézkedések közül kiemelendő – az EU-ban elsőként – az internetet terhelő áfa 5%-ra csökkentése 2018-tól, ill. a Digitális Jólét Alapcsomag bevezetése.

2017 júniusában elfogadták a Digitális Kereskedelem-fejlesztési Stratégiáról szóló kormányhatározatot (18.b), melynek megvalósítása érdekében jelentés készült. A jelentés az alább felsorolt beavatkozási területek fejlesztésére fókuszál: Az új digitális kereskedők piacra lépésének segítése; a piacbővítés támogatása; a hagyományos kereskedők digitális kereskedővé válásának elősegítése; a digitális kereskedők infokommunikációs technológia beszerzéseinek segítése; a digitális kereskedőkre vonatkozó szabályozás, ill. a jogkövetés fejlesztése; a belföldi lakosság ösztönzése arra, hogy hazai digitális kereskedőktől vásároljanak, valamint a belföldi helyi termékek forgalmának növelése a digitális kereskedelemben.

III.1.3. Az igazságszolgáltatás és a közigazgatás hatékonyságának javítása

A Kormány a jogi versenyképesség és az eljárások hatékonyságának növelése (19. intézkedéscsoport), illetve a gazdasági élet átláthatóságának érdekében több átfogó eljárási szabályt tekintett át és korszerűsített (19.c). Az új perrendtartási törvény legfontosabb célkitűzése a perhatékonyság rendszerszintű biztosítása; az új választottbírósági törvény a választottbíráskodást a gazdasági élet szereplői számára teszi vonzóbbá; az új ügyvédi törvény az ügyvédi tevékenységeket teszi átláthatóbbá, egységesebbé; míg az új közigazgatási perrendtartási szabályozás az ahhoz közvetlenül kapcsolódó ügyvédi tevékenységekre, valamint az ezek ellátására jogosult személyekre vonatkozó egységes és teljes körű szabályozást valósít meg. Ezek az új, átfogó törvények alapos szakmai előkészítést követően, közigazgatási szakemberekből, a bíróságok delegáltjaiból, ügyészekből és egyetemi tanszékek munkatársaiból álló kodifikációs bizottság által is tárgyalva, a nemzetközi és uniós jogi követelményeket és joggyakorlatot is figyelembevevő kodifikáció eredményeként születettek meg.

A közigazgatási bürokráciacsökkentés és az állami rezsicsökkentési program keretében a Kormány átfogó egyszerűsítést hajtott végre annak érdekében, hogy a közigazgatási eljárások egyszerűbbé,

gyorsabbá és hatékonyabbá váljanak (19.b). A bürokráciacsökkentési program négy szakaszban valósult meg. A program eredményeként jelentősen csökkent a hatósági eljárások átfutási ideje és az állampolgárokra háruló adminisztratív teher. A közigazgatás szervezetrendszerének racionalizálása során a központi hivatalok feladatainak egy része az állampolgárokhoz közelebb eső területi szintekre került, ezzel megvalósítva a gyorsabb és hatékonyabb, illetve a vállalkozások számára a székhelyükhöz közelebb eső ügyintézését. Az intézkedés eredményként 44 szerv megszüntetésére került sor többszakaszos hatálybalépéssel 2017. október 31-ig. Mindezek mellett az átalakításhoz kapcsolódó, a szervezeti hatékonyságot kiegészítő fejlesztések is megvalósultak. A kormányhivatali folyamatok és szolgáltatások szolgáltató szempontú fejlesztésének célja az ügyfélkiszolgálás kényelmi elemeinek bővítése, az ügyféligenyeken alapuló szolgáltatásfejlesztés gyakorlatának elterjesztése, az ország minden pontján azonosan magas színvonalú közigazgatási szolgáltatások biztosítása, ezzel a helyi vállalkozások, vállalkozók ügyintézésének megkönnyítése.

A Kormány korrupció ellenes tevékenysége keretében elfogadta a 2015-2018 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Korrupcióellenes Programot (a továbbiakban: NKP), amely teljes körű megvalósításához még szükséges feladatok a 2018-ig terjedő intézkedési tervben szerepelnek. Az anti-korrupciós intézkedések fő célja támogatni az integritás szemlélet és az integritásirányítás széleskörű elterjedését, amely érdekében a Kormány módszertani útmutatót és ajánlást készített az integritás irányítási rendszert önkéntes vállalás alapján bevezető szervek (pl. rendvédelmi szervek), valamint az önkormányzatok korrupció megelőzési erőfeszítéseinek támogatására (22.).

Az önkormányzati valamint rendvédelmi szakemberek körében képzéseket tartottak a szemléletformálás és ismeretterjesztés elősegítése érdekében, ennek keretében 32 országos szakmai rendezvény valósult meg 2017 során. A nem a Kormány irányítása alatt álló szervek (pl. Közbeszerzési Hatóság) képzési rendszereinek és intézkedéseinek összehangolása, közös fejlesztése folyamatban van. Lezajlott az integrált kockázatkezelési rendszer szabályozása, működési tapasztalatainak felülvizsgálata is, ezt követően kerülhet sor a jövőbeni intézkedéseket megalapozó jó gyakorlatok azonosítására.

Az e-közigazgatás fejlesztésének keretében (20. intézkedéscsoport) sor kerül a háttér-infrastruktúra átfogó fejlesztésére: A Központi Kormányzati Szolgáltatási Busz (KKSZB) segítségével összekapcsolásra kerülnek a nagy állami nyilvántartások és szakrendszerek. A Nemzeti Távközlési Gerinchálózat fejlesztése során konszolidálják a kormányzati hálózatokat, növelik kapacitásait. A cél egy olyan „alapközmű” kialakítása, mely biztosítja a szolgáltató állam infrastrukturális hátterét, annak érdekében, hogy a teljes ország területén egységes szolgáltatásokhoz lehessen hozzáférni és megvalósuljon az intézmények korszerű, egymás közötti (G2G) adatcseréje. Az önkormányzati ASP rendszer kiterjesztésének ütemezése 2018 januárjában a II. fázisba lépett, és ennek eredményeként az önkormányzatok 93 %-a csatlakozott (közel 3000 a 3200-ból). A projekt III. fázisa 2019 januárjától fog megkezdődni, ezzel a maradék önkormányzat számára is egységes platformon teszi majd lehetővé az ügyféloldali és az e-közigazgatási szolgáltatások nyújtását. A SZÜF 2018 januárjában történt üzembe helyezésével az elektronikus ügyintézés folyamatában egy teljesen személyre szabható, letisztult és korszerű ügyintézési felület jött létre, ahol számos szolgáltatás mellett az okmányügyek intézése is megvalósítható. A SZÜF-fel kapcsolatos további fejlesztések megvalósulása 2018 végére várható. Jelentős újítás a digitális levelező rendszerek bevezetése, amely hivatalos értesítési felületet biztosít az állampolgároknak és a vállalkozásoknak (Cégkapu) egyaránt.

Magyarország további szigorításokat vezetett be a 2017. január 1-jén hatályba lépett, a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény módosításával, amelynek fő célja az átláthatóság és a verseny növelése (21. intézkedéscsoport). A módosítás széles körű társadalmi és szakmai egyeztetések eredménye, amely a közbeszerzési törvény gyakorlati alkalmazása során felmerült szakmai visszajelzéseken alapul.

Az elektronikus közbeszerzési rendszer (a továbbiakban: EKR) elkészült, alkalmazása 2018. április 15-től válik minden ajánlatkérő számára kötelezővé (21.a). Ezzel Magyarország még az uniós közbeszerzési irányelvek által előírt 2018. október 18-i határidő előtt bevezeti a kötelező elektronikus kommunikációt minden közbeszerzési eljárás esetén.

Az EKR rendszer alkalmazásának első átmeneti szakaszában, 2017. november 15-től december 31-ig tartó időszak alatt az ajánlatkérők az EKR rendszerben önként folytathattak le közbeszerzési eljárásokat, azzal, hogy párhuzamosan papír alapon is folyt az eljárás. A második átmeneti időszakban – 2018. január 1-től 2018. április 15-ig – az e-közbeszerzés alkalmazása továbbra sem kötelező, de minden ajánlatkérő számára adott az EKR rendszer önkéntes alkalmazásának lehetősége. Ebben az időszakban az ajánlatkérők dönthetnek úgy, hogy közbeszerzési eljárásaikat kizárólag az EKR rendszerben folytatják le az eljárás papír alapú rögzítése nélkül. A megfelelő felkészülés érdekében 2017 novembere óta folyamatosan zajlik az elektronikus közbeszerzési rendszer bemutatása és oktatása (21.b). A jogalkalmazókat a Miniszterelnökség országos előadássorozatokkal, és gyakorlati oktatással segíti, továbbá elkészült az EKR működését és funkcióit részletesen bemutató felhasználói kézikönyv is. Az e-közbeszerzési rendszer alkalmazása eredményeként az eljárások lefolytatása egyszerűsödik.

Az Európai Bizottság Regionális- és Várospolitikai Főigazgatósága megkereste az egyes tagállamokat a közbeszerzési legjobb tapasztalatok megosztására irányuló kezdeményezést illetően, melyben a Bizottság felajánlotta, hogy segítséget nyújt a tagállamoknak bizonyos, már meglévő uniós jogalkalmazói jó gyakorlatok átültetésében. Ennek a lehetőségnek a keretében Magyarország két jogintézmény, az életciklus-költségszámítási eszközök, valamint az előzetes piaci konzultációk körében releváns jó gyakorlat átvételével kapcsolatosan veszi igénybe a Bizottság támogatását, és vizsgálja meg a jó gyakorlatok hazai jogalkalmazói környezetbe való ültetésének lehetőségét (21.c).

Az Európai Bizottság által 2017. október 3-án elfogadott Közbeszerzési Csomag része az a közbeszerzés professzionalizálásáról szóló bizottsági ajánlás, amelynek célja a közbeszerzési feladatokat irányító vagy azokban részt vevő személyek szakmai készségeinek és kompetenciáinak, valamint ismeretei és tapasztalatai általános szintjének javítása. A hazai közbeszerzési professzionalizáció erősítését célzó intézkedés keretében rendelet írja elő a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók számára - a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel feltételeként – a kötelező szakmai képzéseken való részvételt. A képzések a mindenkor hatályos közbeszerzési törvényben foglalt alapismereteken túlmutató, a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadóktól elvárt emelt szintű szakmai ismereteket közvetítenek, a képzés oktatói felsőfokú végzettségű, közbeszerzésekhez kapcsolódó szakterületen kiemelkedő tapasztalattal rendelkező személyek.

III.2. Humán erőforrásokat fejlesztő programok

III.2.1. A foglalkoztatás növelése, a munkaerő-piac hatékonyságának növelése

A foglalkoztatáspolitikai fő kihívásai jelenleg a munkaerőhiány, valamint a keresleti és kínálati oldal egyensúlytalanságai, amelyek részben a munkaerőpiaci igények és a munkát keresők képzettségi szerkezetének különbségeiből, részben pedig a területi egyenlőtlenségekből fakadnak. E kihívásokat a Kormány a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedést elősegítő aktív munkaerőpiaci eszközök erősítésével, a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való kivezetés előmozdításával és a közfoglalkoztatás rendszerének átalakításával, a munkavállalók mobilitásának javításával kívánja kezelni, kiegészítve ezeket a vállalatok munkahely-teremtő képességének növelésével.

A KSH munkaerőfelmérésének adatai szerint a 15-74 éves korcsoportban 2017-ben 4 millió 421 ezer volt a foglalkoztatottak száma, ami jelentősen meghaladja a pénzügyi válság előtti értéket (közel 3,9 millió fő), miközben a munkanélküliek száma 192 ezer főre csökkent. Az éves bővülés túlnyomó része (76,5 ezer fő) a belföldi elsődleges munkaerőpiacon ment végbe, miközben (az egy éven belüli, ingázó) külföldi munkavállalás 6,8 ezer fővel csökkent. A közfoglalkoztatás 26,9 ezer fővel 194 ezer főre csökkent. 2017 egészében a foglalkoztatási arány a 15-64 éves korcsoportban 68,2%-ra nőtt, míg a 20-64 éves korcsoport 73,3%-os aránya továbbra is meghaladja az EU-s szintet, és jelentős közeledést mutat az EU2020-as célhoz.

A foglalkoztatottság növekedése mellett továbbra is munkaerőhiányos a gazdaság, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által 2017 végén készített Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis szerint a vállalatok 35,1%-a (2016: 33,1%) szembesült munkaerő-toborzási nehézségekkel. A KSH adatai szerint az üres álláshelyek száma 2017 átlagában 68 ezer (2016: 55 ezer) fő volt. A munkaerőhiány egyrészt minőségi, másrészt földrajzi és demográfiai okokra vezethető vissza; a kínálati oldal (elsősorban szakképzett munkaerő hiánya miatti) beszűkülése, valamint a megnyíló új álláshelyek növekvő száma területileg egyenlőtlenül jelentkezik.

Az elmúlt évek munkaerőpiaci intézkedései –köztük a folyamatosan és kiszámítható módon végrehajtott minimálbér-emelés, valamint az ezzel párhuzamosan indított, többéves általános járulékcsökkentés (részletesen lásd adózás fejezetet) – a következő években a keresletnek megfelelő képzettségű munkaerő biztosítása irányába hatnak. Az alkalmazásban állók nettó átlagkeresete jelentős emelkedést mutat, a 2017-ben éves szinten 12,9%-os nettó keresetnövekedés 10%-ot meghaladó reálbér-emelkedést jelentett (2,4%-os infláció mellett). Ez 2012-höz viszonyítva nemzetgazdasági szinten 31%-os emelkedés a reálbérekben (4,7%-os időszakos infláció mellett – a számításokban inflációként a harmonizált fogyasztói árindex jelenik meg). A válság előtti reálbérekhez képest 2017-re szintén közel 30%-os növekedés történt, mely aktívan hozzájárul a minőségi munkaerő kínálatához és a munkaerőpiaci aktivitáshoz.

Az aktív munkaerőpiaci politikák megerősítése érdekében a Kormány 2016-ban hozott döntés alapján 2017-ben megduplázta, 230 milliárd forint fölé növelte, majd 2018-ban változatlan szinten tartotta a 25 év feletti állás keresők és inaktív, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítását, nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedését, valamint a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való átlépés elősegítését szolgáló, 2015 őszén elindult „Út a munkaerőpiacra” (23.) program pénzügyi keretét. A program így 2021 végéig várhatóan több mint 188 ezer állás kereső vagy inaktív támogatásával járul hozzá a munkanélküliek és regisztrált állás keresők számának csökkenéséhez, illetve a nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatás bővítéséhez

képzésekkel, bértámogatással és személyre szabott munkaerőpiaci szolgáltatásokkal. 2018. március végéig már több mint 105 ezer fő bevonására került sor.

Szintén az aktív munkaerőpiaci politikákat erősíti az Ifjúsági Garancia Rendszer keretében megvalósuló három program (aktív munkaerőpiaci program, vállalkozóvá válást támogató és gyakornoki program); a 2018-ban megemelt keretösszegű programok összesen már közel 250 milliárd forint felhasználásával, 2021 végéig közel 180 ezer fiatal foglalkoztatását vagy piacképes szakképesítéshez jutását támogatják 2018. március végéig az IG programba vontak száma megközelítette a 84 ezer főt. (Lásd részletesen az EU-2020 foglalkoztatási fejezetben.)

Az aktív munkaerőpiaci programok hatékonyságának növelése és célzásának javítása (24. intézkedéscsoport) érdekében 2017 második féléve során, külső szakértők bevonásával lebonyolításra került a 2016-ban indult ügyfélkategorizálási (profiling) rendszer első komplex értékelése (24.a), amely alapján megkezdődik a számítási módszertan finomhangolása, Ezen felül – a hatékony ügyfélszolgálat érdekében - olyamatban van az NFSZ központi információs portáljának teljeskörű megújítása és az új, egységes NFSZ arculat valamint kommunikációs kampány kialakítása. Az álláskereső által igénybe vehető szolgáltatások palettájának kiszélesítése érdekében megvalósul a nem állami szervezetek szolgáltatásainak, és szociális partnerek munkaerő-piaci szerepvállalásának és kapacitásainak fejlesztése is. A nem állami szervezetek által nyújtott, szttenderdeken alapuló szolgáltatások között - a hagyományos szolgáltatásokon túl - elérhetővé válik a személyre szóló állásfeltárás és elhelyezés, a vállalkozóvá válást elősegítő tanácsadás, illetve a szociális információnyújtás, valamint az elhelyezkedést követően megvalósuló munkahelyi környezetbe történő beilleszkedés segítése (24.b).

A közfoglalkoztatás súlyának csökkentése érdekében és a közfoglalkoztatásból a nyílt munkapiacra való átmenet támogatására a Bizottság ajánlásával összhangban több intézkedés bevezetésére, illetve folytatására is sor kerül 2018-ban. A „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába” program egyrészt a közfoglalkoztatásból fennmaradt időre a foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összegét kitevő elhelyezkedési juttatás nyújtásával ösztönzést ad a közfoglalkoztatottak részére az elsődleges munkaerő-piaci elhelyezkedéshez, másrészt a program keretében a járási (fővárosi kerületi) hivatalok munkaerő-piaci információkat nyújtanak és munkaerő-közvetítést végeznek a legoptimálisabb elhelyezkedés érdekében (27.a). Az „Út a munkaerőpiacra” aktív munkaerőpiaci eszközök működtető programban (23.) kiemelt célcsoportot alkotnak a közfoglalkoztatásból kilépők, akiknek elsődleges munkaerőpiaci elhelyezkedését a program bértámogatás nyújtásával támogatja. A közfoglalkoztatásból való kilépést ösztönzi a bértámogatások rendszere mellett a 2018-ban változatlan közfoglalkoztatási bér mellett megemelt minimálbér, melynek eredményeképpen a magasabb bérkülönbség a helyi mobilitást is növelheti.

2017. március 20-án a Kormány átfogó intézkedéscsomagot fogadott el a közfoglalkoztatás súlyának csökkentése érdekében (26. intézkedéscsoport). Ez alapján a közfoglalkoztatási programokban részt vevők havi átlagos maximális létszámát 2020-ig folyamatosan 150 ezer főre kell csökkenteni, a 2016-os 224 ezer és a 2017-es közel 180 ezer főről, ennek érdekében a 2018-as programok éves átlagban 160 ezer fő közfoglalkoztatását teszik lehetővé. Az aktív munkaerőpiaci politikák további erősítése érdekében – szintén a Bizottság ajánlásával összhangban - a közfoglalkoztatás forrásaiból az aktív eszközök előirányzatára 2017 során 40 milliárd forint került átcsoportosításra, a közfoglalkoztatásból történő kivezetéshez szükséges pénzeszközök pedig a következő években is elérhetőek lesznek. A jogszabályváltozás eredményeként a közfoglalkoztatottak részére az állami foglalkoztatási szerv által

kezdeményezett intézkedéshez kapcsolódó utazás költségét megtérítik a munkaerőpiaci szolgáltatást igénybe vevőnek, valamint az NFSZ munkaerő-közvetítési funkciója erősödik. A közfoglalkoztatás rendszerében további jogszabály változtatások segítik a résztvevőket (mint a munkaerőpiaci szolgáltatásban való részvétel időtartamának emelése 15 napra, képzésben való kötelező részvétel, vagy a Munka Törvénykönyve rendelkezéseinek alkalmazása a közfoglalkoztatói jogutódlás esetén).

A közfoglalkoztatás rendszere azok számára marad fenn, akik nem képesek az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni. A közfoglalkoztatás jobb célzását mintaprogramok segítik (27. intézkedéscsoport), valamint a szociális gazdaság önfenntartó képességének erősítését célzó, a helyi szinten tevékenykedő társadalmi vállalkozások és a (piaci alapon működő) Szociális szövetkezetek Fókuszprogramja (29. intézkedéscsoport). Utóbbi új eleme a kedvezményezettek hároméves támogatása, amely hozzájárul a szociális szövetkezetek önfenntartóvá válásához.

A Kormány 2018-ban is folytatja az alacsony képzettségűek, valamint közfoglalkoztatottak képzési programját (28.), mely tervezetten legalább 85 000 fő képzését biztosítja 2018 végéig, 30 milliárd forint keretösszeggel. A program részeként olyan képzések megvalósítása a cél, melyek a szakképzés megkezdéséhez szükséges kompetenciák fejlesztéséhez, felzárkóztatáshoz, és a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő képzettség megszerzéséhez járulnak hozzá. A mentori szolgáltatás célja a képzés sikeres befejezése, képzésben-tartás, a lemorzsolódás megakadályozása. A résztvevők döntő többsége OKJ képzésben vesz részt, amely révén jobb lehetőségük nyílik a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre. A képzések jelentős része a hiányszakmákra fókuszál ezek közül az ipari és az építőipari (pl. gépi forgácsoló, kőműves és hidegburkoló, ács, zsaluzóács), illetve egyéb keresett szakmák (pl.: szakács, szociális gondozó és ápoló, húsipari termékgyártó, kertész) emelendők ki. 2018. február végéig a projektbe bevontak 95,8%-a, 67 297 fő részesült mentori szolgáltatásban, közülük mindössze 6,2% morzsolódott le.

A foglalkoztatáspolitikai által végrehajtott, és tervezett további intézkedéseket az EU2020 foglalkoztatási célkitűzést tárgyaló fejezet tartalmazza.

III.2.2. A minőségi oktatás erősítése

Annak érdekében, hogy minél több gyermek, minél korábbi időszakban hozzáférjen a befogadó, ugyanakkor minőségi oktatásban, valamint minél kevesebb gyermek morzsolódjon le idő előtt az oktatási rendszerből, a Kormány átfogó, rendszerszintű intézkedéseket vezetett be a köznevelési rendszerben. Az iskolai sikeresség megerősítése érdekében bevezetésre került 2015 szeptemberétől a gyermekek 3 éves kortól történő, kötelező óvodai elhelyezése. Ennek eredményeként a 3 évesek részvételi aránya a 2014/2015. évi 80,3 %-ról a 2017/2018. nevelési évre 84,4 %-ra, a 4 éveseké 94,7 %-ról 95,1 %-ra, végül az 5 éveseké 95,1 %-ról 95,8 %-ra nőtt. Magyarországon a roma gyerekek 91 %-a jár óvodába, amely a nem-roma gyerekek részvételi arányához közeli és a legmagasabb arány a régióban. A TIMSS a PISA-tól eltérően tantervi tudást mér. Azt méri, hogy az adott iskolai évfolyamok - 4 és 8. évfolyamok – tanulói mennyire sajátították el a résztvevő országok nemzeti tanterveiben meghatározott közös tudástartalmakat. Az ebben a mérésben alkalmazott feladatok hasonlítanak legjobban az iskolai feladattípusokra. A 2015 tantervi tudást mérő természettudomány- és matematikatesztjein a magyar 4. és 8. évfolyamos tanulók kiemelkedő eredményt értek el. Diákjaink mindkét területen és mindkét évfolyamon magasan az 500 pontos skálaátlag felett teljesítettek.

Az oktatáspolitikai terén a magyar Kormány elkötelezett az esélyteremtő, minőségi oktatáshoz való hozzáférés javítása, az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése mellett. Ezen elvek

megvalósítását szolgálja az Egyenlő Bánásmód Törvény folyamatban lévő módosítása, amely 2017. július 1-jén lépett hatályba. A törvény módosításával minden oktatásszervezési forma esetén további, a szegregáció megakadályozását szolgáló garanciális követelmények épített be a Kormány. A szelekció megelőzésének érdekében további garanciális elemet épült be a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvénybe is: 2017. januári hatállyal az általános iskolai felvételi körzetek kormányhivatali kijelölése során egyetértési jogkört gyakorol a tankerületi központ, így a szubszidiaritás elvét a korábbinál fokozottabban érvényesíti a Kormány. 300 általános iskola (szegregációs index és lemorzsolós kockázata alapján választották ki) részvételével elindult a deszegregációs intézkedéseket magában foglaló uniós program (30.). A 300 iskolára vonatkozó helyzetelemzés, valamint a deszegregációs tervek is elkészültek 2017 decemberéig. 2018-ban elkészül az új képzési módszertant alkalmazó, az iskolai lemorzsolódás megelőzését támogató (továbbiakban: ILMT) komplex és differenciált intézményfejlesztés keretrendszer szakmai tartalma.

Számos célzott intézkedés szolgálja a sérülékeny, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű – köztük roma – tanulók iskolai sikerességének elősegítését, a befogadó oktatást, együttnevelést (31.; 33. intézkedéscsoport). Ezek a programok, ösztöndíjak a korábbi évek tapasztalatai alapján javítják a továbbtanulási eredményeket és csökkentik a lemorzsolódás veszélyét, ezért a 2017/18-as tanévben is folytatódnak, illetve meghirdetésre kerülnek. A tanoda hálózat (33.b) a hátrányos helyzetű – köztük roma – tanulók iskolai felzárkózását segíti elő köznevelésen kívüli eszközökkel, valamint komplex fejlesztéssel. A tanoda programokat 2018 decemberéig 289 – nyolccal több mint az előző évben - tanoda valósítja meg 19 megyében, a projektekben kb. 8500 hátrányos helyzetű tanuló bevonása történt meg. Az Útravaló Ösztöndíjprogram (33.a) a 2017/2018-as tanévben a köznevelésen belüli eszközökkel hatékonyan (a 8. évfolyamon ösztöndíjban részesülő roma tanulók fele, a középiskolás ösztöndíjasok 26%-a a program keretében részesül támogatásban) éri el a szociális szempontból leghátrányosabb helyzetű tanulókat, négy alprogramja az általános iskolai tanulmányoktól a diploma megszerzéséig nyújt ösztöndíjat, valamint mentori támogatást. A programban több mint 13000 diák vesz részt, amelynek mintegy fele roma származású. Az Arany János Programok (33.f) továbbra is a rászoruló tanulók középfokú iskolai előrehaladását segítik elő komplex módon. A 2017/2018. tanévben az Arany János Tehetséggondozó Programban 559 fő , az Arany János Kollégiumi Programban 225 fő, az Arany János Kollégiumi-Szakközépiskolai Programban 187 fő kezdte meg 9. évfolyamon a tanulmányait, és összesen megközelítőleg 4000 hátrányos helyzetű tanuló vesz részt a programokban. A sajátos nevelési igényű tanulók inkluzív oktatását tankönyvfejlesztési terv kidolgozása segíti. A tankönyvfejlesztési terv alapján a taneszközök korszerű digitális tananyagként is elérhetőek lesznek, amely a felhasználás egy új lehetőségét adja a pedagógusoknak és a tanulóknak is az osztálytermi és a tanórán kívüli tanulás esetén is. A fejlesztés eredményeként javul az érintett tanulók esélyegyenlősége a nevelésben-oktatásban.

Az intézkedések egy másik fő csoportját a minőségi oktatás elősegítése alkotja. A korábban elfogadott pedagógus előmeneteli rendszernek megfelelően a Kormány több lépcsős béremelési programot indított el a pedagógusok és az őket segítő munkatársak részére. A generális béremelés utolsó üteme 2017 szeptemberében történt. A pedagógusi előmeneteli rendszer– és annak keretében a béremelési program – hozzájárul a pedagógusok motivációjának, teljesítményének növeléséhez és ezáltal a minőségi oktatás javításához. A Klebelsberg Képzési ösztöndíj a tanárképzésre jelentkezők számára vonzó hatást is kifejtő, a felsőoktatási tanulmányokat támogató ösztöndíj, melynek célja elsősorban a megfelelően képzett, szakmailag elhivatott, gyakorlati tapasztalattal rendelkező pedagógus-utánpótlás biztosítása, amely maga után vonhatja a köznevelés

tanári szakos ellátottságának a hátrányos helyzetű térségekben történő megerősítését is. 2017 szeptemberében meghirdetendő pályázaton már a gyógypedagógus-képzésben tanulmányokat folytató hallgatók is pályázhatnak az Ösztöndíjra. A szerződött hallgatók száma a 2013-as indulás óta 64%-ra emelkedett a 2017/2018-as tanévben.

A minőségi, ugyanakkor méltányos köznevelés másik alkotóeleme a digitális kompetencia fejlesztése (32.). Az ESZA által támogatott projekt (Digitális kompetencia fejlesztése) hozzájárul az IKT-val támogatott tanórák növeléséhez, a pedagógusok IKT-eszközhasználatával összefüggő képzettségének fejlesztéséhez, és ezáltal a munkaerőpiac által elvártaknak megfelelő, tanulói digitális kompetenciafejlesztéséhez. A projekt illeszkedik a 2015-ben a Digitális Jólét Program részeként elfogadott Digitális Oktatási Stratégiához, amelynek legfontosabb célja, az ágazati stratégiákkal és szakmai célkitűzésekkel összhangban az oktatási rendszer minden szintjén megteremtse a digitális írástudás tényleges elterjesztésének lehetőségét.

III.2.3. Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

Magyarországon a születéskor várható átlagos élettartam és az egészségesen várható élettartam folyamatosan növekszik, az európai átlagot meghaladó mértékben. Javul a megelőzhető és elkerülhető halálozások aránya is. A magyar kormány kiemelt célja, hogy ez a javuló trend a jövőben is fennálljon, és ehhez számos intézkedéssel járul hozzá.

Az egyik fontos pillére az egészségügynek a megelőzés, ennek érdekében a kormány megelőzést segítő programokat indított (Helybe visszük a szűrővizsgálatot program (34.), szervezett, célzott népegészségügyi vastag- és végbélszűrés országos kiterjesztése, a keringési betegségek megelőzését célzó komplex program (35.)). Az egészségügyi ellátórendszer prevenciók kapacitását növeli továbbá az új Egészségfejlesztési Irodák (EFI) létrehozása (37.). Az EFI-k életmódváltó programokba vonják be a hozzájuk irányítottakat vagy saját elhatározásukból jelentkezőket, körükben kockázatbecslést végeznek, és mozgósítják őket a népegészségügyi szűrővizsgálatokon történő részvételre. Az új EFI-k a meglévők mellett új funkciót is ellátnak: mentális egészségfejlesztést is végeznek. Ezen felül sor kerül a már működő EFI-k továbbfejlesztésére, mentális egészségfejlesztő funkcióval.

A kormány tovább fejleszti az alapellátást, csökkenti a várólistán szereplők számát, növeli az egynapos ellátásban résztvevők arányát. A népegészségügyi fókuszú alapellátás-fejlesztés (38.) keretében új praxisközösségek jöttek létre, az ellátások köre bővült, és infrastrukturális fejlesztések valósultak meg. Magyarországon csökken a kórházi várólistán szereplő betegek száma. 2012-ben még 70000 ember volt várólistán, 2017 januárjában ez a szám már csak 28.000 volt. A kormány célja az egynapos ellátás esetszámainak növelése. Az egynapos ellátások aránya folyamatosan nő: 2010-ben 6% volt ez az arány, 2017-ben 16%.

A kormány elfogadta az „Egészséges Budapest Program” (EBP) koncepcióját, amelynek megfelelően a következő években – növekvő források mellett – több fővárosi és Pest megyei meglévő egészségügyi intézmény modernizációjára kerülhet sor. A program részeként csökken a budapesti intézmények fragmentációja. Folytatódik Budapest történetének legnagyobb kórházfejlesztése, orvostechnológiai és informatikai eszközök beszerzése mellett sor kerül a mentőautók lecserélésére is.

Kiemelten fontos az egészségügyi dolgozók megtartása, ezért a Kormány jelentősen emelte az egészségügyben dolgozók béreit. 2016 szeptembere és 2018 januárja közötti időszakban a szakdolgozói átlagbérek 53%-kal emelkedtek. Ezen túlmenően a Rezidens Támogatási Program a szakorvos jelöltek pályakezdésének elősegítését, szakmai megbecsültségük erősítését, és a hazai

egészségügyi ellátásban történő elhelyezkedését támogatja. 2011-2017 között 4405 fő pályázatát támogatta a kormány, 2012-ben a szakképzésbe lépők 70%-a, míg 2016-ban már 96%-a vette igénybe. A program hatékony eszköznek bizonyul abban, hogy a fiatal orvosgeneráció itthon vállaljon munkát. Az egészségügyi szakképzés támogatása érdekében 2017-ben ápolói ösztöndíj bevezetésére is sor került, illetve 2017. szeptembertől az egyetemi képzésbe felvett ápolók számára biztosít ösztöndíjat a képzési időszak alatt.

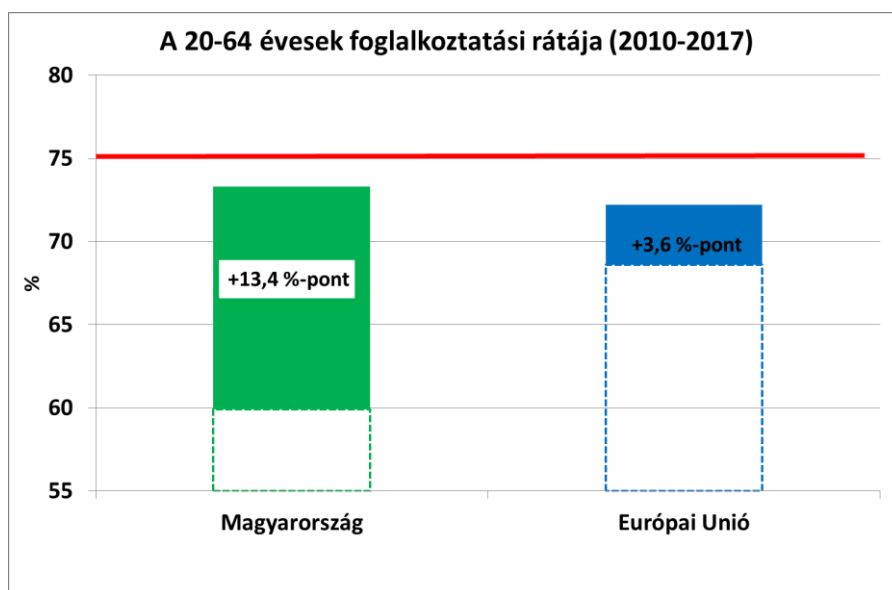
Az Európai Bizottság 2017 tavaszán kezdte meg a Strukturálisreform-támogatási Program (SRSP) végrehajtását, amelynek keretében az Európai Strukturálisreform-támogató Szolgálat (SRSS) nyújt szakmai támogatást a tagállamoknak intézményi, igazgatási és strukturális reformok előkészítéséhez és végrehajtásához. A Bizottság döntése nyomán megvalósuló projektek közül kettő az egészségügy területén járul hozzá a hatékony szakpolitikai lépések kidolgozásához, és megvalósításához, az egészségügyi alapellátás rendszerének, valamint az egynapos sebészeti ellátás fejlesztése terén (40.; 41.).

IV. EURÓPA 2020 CÉLOK TELJESÍTÉSE

IV.1. A foglalkoztatás bővítése

Magyarország a foglalkoztatási szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a 20-64 év közötti népesség foglalkoztatási arányának 75%-ra növelését tűzte ki célul 2020-ig.

A 20-64 éves korcsoport foglalkoztatási aránya 2017 utolsó negyedében 73,9%-ra nőtt, ezzel jelentősen meghaladja az uniós szintet, és további jelentős közeledést mutat az EU2020-as célhoz. A férfiakra vonatkozó arány 2017. III. negyedében (81,7%) több mint 3 százalékponttal meghaladta az EU-s átlagot, miközben a nők foglalkoztatási aránya (66,1%) jelentős növekedés után már kevesebb, mint 1 százalékponttal marad csak el az EU-ban megfigyelteitől a 20-64 éves korcsoportban.

Forrás: Eurostat

A foglalkoztatási cél eléréséhez az Országspecifikus ajánlások végrehajtását célzó lépések (III.4. fejezet) mellett az alábbi intézkedések is hozzájárulnak.

A 25 év alatti fiatalok foglalkoztatási helyzetének további javítása érdekében – a Munkahelyvédelmi Akció 2013-tól elérhető célzott kedvezményei mellett –, folytatódnak a korosztály célzott programjai – köztük az Ifjúsági Garancia Program amely 2015 elejétől széles eszközzel (oktatásba való visszavezetés, képzés, bértámogatás, vállalkozóvá válási támogatás, munkaerőpiaci szolgáltatások, mobilitási támogatás, mentorálás) került bevezetésre. Ezen program mellett az Ifjúsági Garancia Rendszer (42. intézkedéscsoport) részét képezi a Fiatalok vállalkozóvá válását támogató program és a munkatapasztalat-szerzést segítő Gyakornoki program. Az Ifjúsági Garancia Rendszerbe a teljes időszakban közel 180 ezer fő bevonása a kitűzött cél. Az Ifjúsági Garancia munkaerőpiaci programban 2018. március végéig közel 84 ezer fő vett részt, akik közül több mint 55 ezer fő támogatott foglalkoztatásban helyezkedett el. Fontos kitétel, hogy a 25 év alatti személyeket csak abban az esetben lehet közfoglalkoztatási programba bevonni, ha az Ifjúsági Garancia Rendszer vagy más aktív eszköz nem kínál számukra egyéb reális munkalehetőséget.

A hátrányos helyzetű álláskeresők munkaerőpiaci integrációját a 2018 szeptemberéig pályázható, társadalmi célú vállalkozások ösztönzését szolgáló programokkal (29.b) is segítjük, melyek keretében

a társadalmi vállalkozások dinamizálása és stabilizálása révén lehetővé válik a célcsoport tartós foglalkoztatása.

A munkaerőhiány enyhítését, és a munkaerő mobilitását az aktív munkaerő-piaci intézkedések (43.) a lakhatási támogatás, a helyközi utazási és csoportos személyszállítás támogatása mellett munkásszállók építésének támogatása, a minimálbéremelés, illetve a járulékcsoökkentés is segíti.

A nők és a kisgyerekes szülők foglalkoztathatóságát támogatják a rugalmas foglalkoztatás és a családbarát munkahelyi környezet kialakításának ösztönzése érdekében meghirdetett programok (44. intézkedéscsoport). 2017.végéig 832, rugalmas foglalkoztatás bevezetését tervező vállalkozás átvilágítására és átszervezési tervének kidolgozására került sor, melyből 542 szervezetnél már a végrehajtás zajlik, az intézkedés több mint 35 ezer munkavállalót érint (44.a). A munkavállalókat célzó intézkedések mellett (44.b), a gyermekek elhelyezését támogatandó, folytatódik a napközbeni ellátások célzott fejlesztése (44.c), aminek keretében 2017. január 1-jétől minden olyan települési önkormányzatnak meg kell szerveznie a bölcsődei ellátást, ahol a 3 éven aluli gyermekek száma meghaladja a 40 főt, vagy legalább 5 szülő jelzi erre az igényét. 2019 márciusáig továbbra is pályázhatnak a munkahelyek bölcsődei férőhelyek kialakítására, a 6 milliárd forintos keretösszegeből akár 2250 új bölcsődei férőhely támogatja a kisgyermekes nők foglalkoztatását, valamint a munka és a magánélet összehangolását. Az igényelhető támogatás pályázatonként 8-100 millió forint, amelyből a munkahelyi bölcsőde helyszínének kialakítása, az ellátáshoz, gondozáshoz szükséges eszközök beszerzése, a személyi feltételek megteremtése mellett - az állami támogatási szabályok figyelembevételével - a munkába visszatérő kisgyermekes szülő képzésére, kompetencia-fejlesztésére is elszámolható vissza nem térítendő támogatás. Az ellátások bővítése, és fejlesztése több mint 4500 új, és 10 ezer már meglévő bölcsődei, továbbá 3500 új és 58 ezer óvodai férőhelyet érint.

IV.1.1. Képzett munkaerő biztosítása

A foglalkoztatási intézményrendszer keretein belül megvalósuló képzések mellett egyes programok a vállalkozások szervezésében valósulnak meg, minden vállalkozásméretet lefedve („Munkahelyi képzések támogatása mikro-, kis- és középvállalkozások munkavállalói számára”, "Munkahelyi képzések támogatása nagyvállalatok munkavállalói számára"). E képzési programok keretösszege 40,5 milliárd forint, a képzések 40%-a szakmai kompetenciák fejlesztését szolgálja (OKJ, vagy egyéb szakmai képzés), emellett a képzések ötödét lehet belső képzésként megvalósítani.

A 2018-ig megtett intézkedések közül kiemelhető a szakképzésen belül a korai iskolaelhagyás megelőzését támogató program (45.), amelynek célja a tanulók alapkészségeinek fejlesztése, a szakképzés eredményesebbé tétele, az iskolai teljesítmény növelése, valamint az egész életen át tartó tanulásra való képessé tétel. Az intézményi szintű végrehajtást támogató program megvalósítása folyamatban van.

Az iskolai rendszerű szakképzés átalakítása folytatódik a szakképzési intézményrendszer és irányítási struktúra, valamint képzések megújításával. 2018-ban országosan 44 szakképzési centrum működik, melyek alá összesen 380 szakképző intézmény tagozódott. (Ez a szám a szakképző vállalkozásokat nem tartalmazza.) Az iskolai rendszerű szakképzési kínálat tartalmi megújítása folyamatosan zajlik (48.), fő célja, hogy a különböző szakképzési programok a fiatalok számára biztosítsák az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges alapkompenciákat és alpműveltséget, valamint releváns szakmai kompetenciákat is biztosítsanak számukra, illetve minél több embert vonzzanak a szakképzésbe.

Ennek törvényi megalapozása már megtörtént: a nappali rendszerű szakképzésbe történő bekapcsolódás felső korhatára 21-ről 25 évre nőtt, a felnőttoktatás keretében pedig a felnőtt lakosság ingyen szerezhethet második szakképesítést (a 2015. szeptemberi bevezetése óta ez a lehetőség mintegy 44 ezer fővel növelte a felnőttoktatásban részt vevők létszámát). A szakiskola 2016. szeptembertől – szakközépiskola néven – öt évfolyamossá vált, mely intézkedéssel a tanulók automatikusan folytathatják tanulmányaikat az érettségire felkészítő évfolyamon. A szakképzés és a felsőoktatás közötti átjárhatóságot tovább növeli, hogy a szakképzésben megszerzett gyakorlat, valamint szakirányú képzés 50 kredit értékben beszámítható a BA programokban.

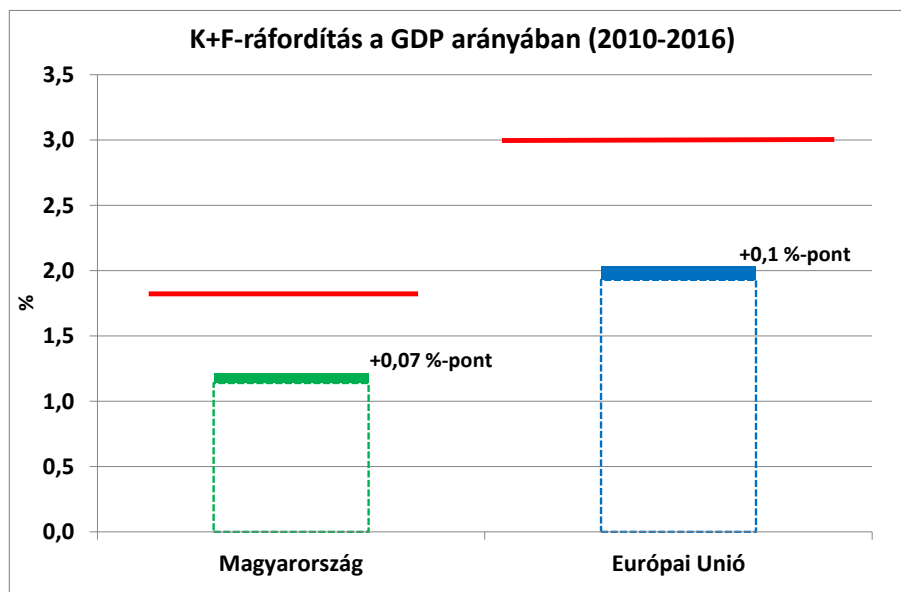
A további szak- és felnőttképzést érintő változtatások tervezés és kidolgozás alatt vannak. Cél, hogy hatékony és - a rendszer sajátosságait mindamelllett figyelembe vevő - gyors beavatkozásokra legyen lehetőség. Így biztosítható egyrészt a munkaerő folyamatos, vállalati képzésével a vállalatok versenyképességének fokozása, másrészt olyan iskolarendszerű szakképzés kialakítása, amely vállalati érdekeltségen alapul és a munkaerő utánpótlását célozza. Összességében, a szakképzés elmozdul a korábbi kínálatvezérelt képzési rendszertől a keresletvezérelt készség- és képzési rendszer felé. Ennek mentén a szakképzési és felnőttképzési politika közeljövőben várható változásai a következőket célozzák:

1. A felnőttképzési szabályozási rendszer rugalmasabbá tétele oly módon, hogy a minőség ne romoljon, de a hatékonyság növekedjen (pl. *OKJ résztartalmak könnyebb elérhetősége a felnőttképzésben.*)
2. A folyamatos, felnőttkori képzés váljon a munkavállalás szerves részévé (*vállalati képzések rendszerének élénkítése 45 milliárd forint uniós forrás támogatásával*)
3. A munkáltatók szerepe növekedjen a képzési feladatok ellátása tekintetében, kerüljön sor új ágazati együttműködések kialakítására (*ún. ágazati készség-tanácsok támogatása uniós mintára*)
4. A képzési tartalmak fejlesztése; a fókusz a sikeres munkavállaláshoz szükséges kompetenciákra irányuljon (*OKJ reform az ágazati alapkészségeket biztosító szakképesítések kialakításával, így a szakképesítések összevonásával azok számának csökkentésével; tartalomfejlesztés a munkahelyek által igényelt kompetenciákkal*)
5. A munkaerő-utánpótlás biztosítása a szakképzés minőségi reformja segítségével (*rugalmasabb tanulói utak biztosítása; duális tanulószerveződéses rendszer továbbfejlesztése, pályakövetési rendszer kiépítése*).

IV.2. A kutatás-fejlesztés és az innováció súlyának növelése

Magyarország az Európa 2020 Stratégia kutatás-fejlesztési célkitűzéséhez kapcsolódva a kutatás-fejlesztési ráfordítások szintjének a bruttó hazai termék 1,8 %-ára történő növelését vállalta 2020-ig.

A K+F-ráfordítások a bruttó hazai termék (GDP) arányában a 2013. évi csúcshoz (1,4%) képest csökkentek, 2016-ban 1,22%-ot tettek ki. Az elmúlt években a vállalati K+F-teljesítmény jelentősen bővült, amivel a költségvetési szektor nem tartott lépést. Mindez a kutatói létszámok alakulásában is megmutatkozott.

Forrás: Eurostat

A K+F+I-politika kereteinek kialakításáért Magyarországon a Nemzeti Kutatás, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI Hivatal) felelős. Az NKFI Hivatal 2017-ben áttekintette a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia előrehaladását, fejlesztette a monitoring rendszerét, 2018 elején felülvizsgálta és átdolgozta a Nemzeti KFI Stratégiát (49.).

A kutatást, technológiai fejlesztést és innovációt elsősorban a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) és a kapcsolódó Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP), valamint a Nemzeti Kutatás, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFIA) hazai finanszírozású programjai támogatják.

A vállalatok K+F+I tevékenységét, a prototípus fejlesztését, az iparjogvédelmet pályázati programok ösztönzik (50.), de támogatást kap a szektorok közötti kapcsolatépítés is. A kiváló K+I kapacitások megteremtését változatos pályázati konstrukciók segítik (51.). A nemzetközi két-vagy többoldalú KFI-egüttműködések közös alap kutatásokat, ipari alkalmazott kutatásokat és innovációs tevékenységeket segítenek, továbbá több intézkedés segíti a magyar részvételt az EU Horizont 2020 programjában és a kapcsolódó közös programokban (53.).

A 2018. év során jórészt már megjelent, jelentősebb pályázati programok: vállalatok önálló K+F+I tevékenységének támogatása (20 milliárd forint), mikro- és kisvállalkozások innovációs tevékenységének támogatása (10 milliárd forint), versenyképességi és kiválósági együttműködések (26 milliárd forint), Nemzeti Kiválósági Program (5 milliárd forint), kutatói kezdeményezésű témapályázatok (9,4 milliárd forint), Élvonal – Kutatói Kiválósági Program (3 milliárd forint).

Az innovációs vonatkozású programok esetében az üzleti megalapozottság és potenciál is fontos döntési szempont. A bírálati folyamat során a nem tömegpályázat jellegű projektjavaslatokat az Irányító Hatóság csak az NKFI Hivatal támogató szakpolitikai véleményével fogadja be, mely az adott felhívásra szervezett szakértői kör tartalmi értékelésén alapul.

Az adóoldali K+F-ösztönzés továbbra is a hazai támogatáspolitiká fontos eleme. A saját tevékenységi körben végzett K+F-tevékenység közvetlen költsége már régóta csökkenti a társasági adó, az egyéni vállalkozói személyi jövedelemadó, a helyi iparüzési adó és az innovációs járulék alapját. A társasági

adózók 2016-ban 202 milliárd forint költséget számoltak el ezen a soron. 2016-tól az önkormányzatok rendelkezhetnek, hogy a vállalkozások a K+F közvetlen költségének 10%-ával csökkenthessék a helyi iparűzési adójuk összegét (eddig az adózók közel 0,5 milliárd Ft kedvezményt tüntettek fel). A doktori képzésben résztvevő kutatókra is kiterjesztett adókedvezményt 2017-ben mintegy ezer kutató és doktorandusz után vették igénybe 1,3 milliárd Ft összegben. A 2016. év közben bevezetett kutatás-fejlesztési tevékenység után érvényesíthető szociális hozzájárulási adókedvezmény összege 2017-ben 0,3 milliárd Ft volt. 2017 végétől a korai fázisú vállalkozásokat támogató vállalkozások a startup vállalkozásokban történő részesedésszerzésük után adókedvezmény igénybevételére jogosultak (55.). Az adóoldali ösztönzést K+F minősítési rendszer egészíti ki (56.).

A K+F adókedvezmények felhasználásában és a közvetlen K+F támogatások hatékony allokációjában jelentős szerepe van a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) előtti kutatás-fejlesztési tevékenység minősítésével kapcsolatos eljárásoknak. A minősítés rendszere 2017 decemberében tovább bővült az ún. projektcsoport-minősítéssel, mely az eddigi projekt alapú minősítés mellett lehetővé teszi, hogy nagy K+F kapacitásokkal rendelkező vállalkozások egy eljárásban minősíthetők egy teljes adóévben megvalósított valamennyi K+F tevékenységüket.

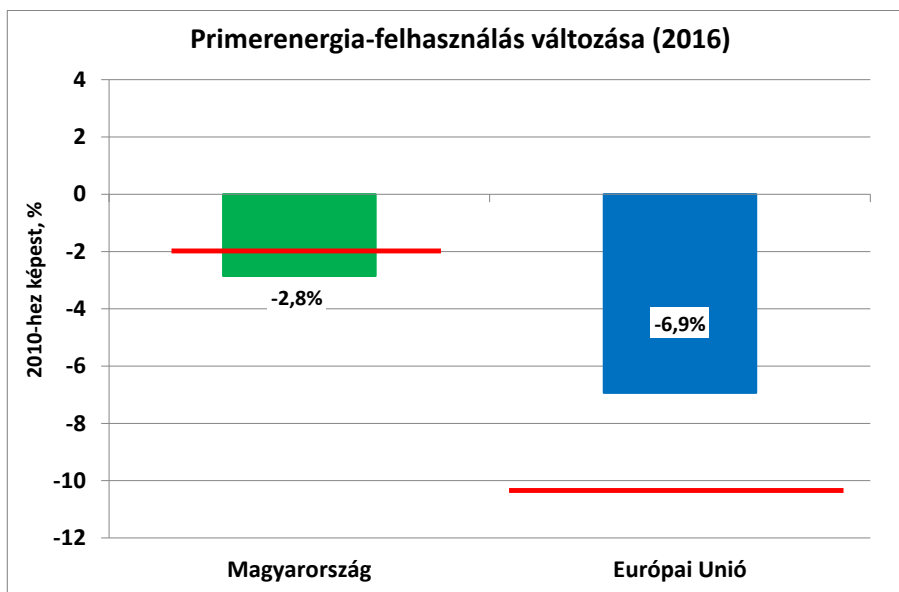
A kutatói utánpótlás biztosítását szolgálja a doktori képzés megújítása, valamint a hallgatókat és fiatal oktató-kutatókat támogató, már említett Új Nemzeti Kiválóság Program. A Felsőoktatási Intézményi Kiválóság Program célja a kutatók pályán tartása és a kutatói utánpótlás biztosítása *(az intézkedések részletes leírását a felsőoktatási fejezet tartalmazza)*.

2017-ben 22 új MTA-Lendület kutatócsoport alakult (eddig összesen 143). A Magyar Tudományos Akadémia 2017-ben összesen 3,57 milliárd forintot fordít e kutatócsoportok támogatására (a támogatás a 2016. évvel megegyezik). A Lendület és a kutatócsoporti támogatás mellett az MTA kisebb pályázati konstrukciókat is működtet.

IV.3. Energiatermelés és - felhasználás átalakítása

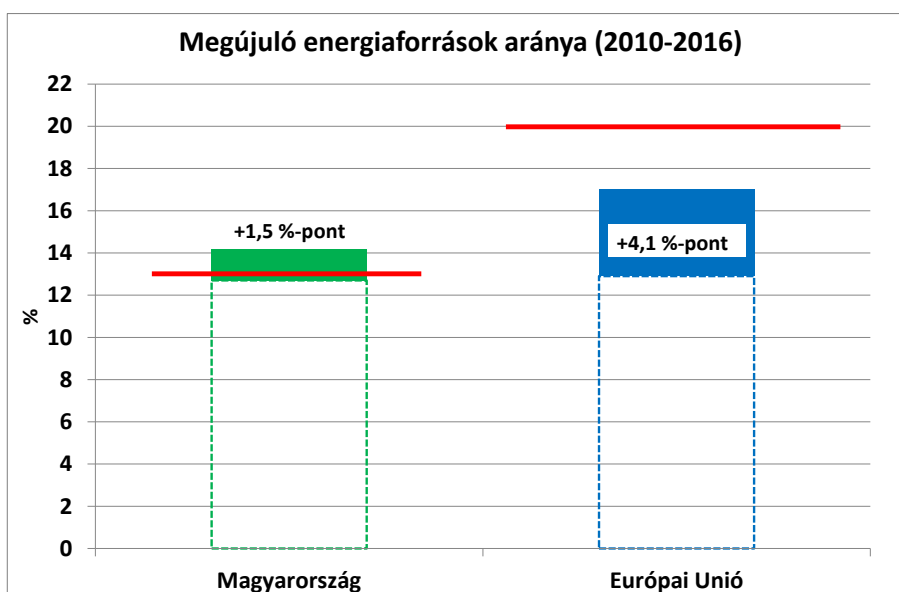
Magyarország az Európa 2020 Stratégia energia és klímapolitikai céljaihoz kapcsolódva a megújuló energiaforrások részarányának 14,65%-ra növelését, valamint az üvegházhatású gázok kibocsátás-növekedésének (2005-ös szinthez képest) legfeljebb 10%-os szint alatt tartását vállalta a 2005-ös bázisadathoz képest 2020-ig az EU Emisszió-kereskedelmi Rendszerének hatálya alá nem tartozó szektorokban. A primerenergia-fogyasztás tekintetében pedig 92 PJ csökkentési célértéket tűzött ki, amely az 1990. évet bázisul véve 16,2%-os megtakarítást jelent.

2016-ban Magyarországon az üvegházhatású gázkibocsátás az EU emissziókereskedelmi rendszerének (EU ETS) hatálya alá nem tartozó szektorokban a 2005-ös bázisév 87,7%-át érte el. A bruttó végfelhasználáson belül 14,2%-ot ért el a megújuló energia részaránya 2016-ban, túlteljesítve az arra az évre eredetileg kitűzött 9,3%-os célt. A primerenergia-fogyasztás a 2015-ös 23,3 millió tonna kőolaj-egyenértékről (mtoe) 23,9-re nőtt, a végfelhasználás pedig 17,4 mtoe-ről 17,9-re.

Forrás: Eurostat

A 2018-ban felülvizsgált Nemzeti Energiastratégia előrejelzéseinek aktualizálása alapján folyamatban van Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Tervének felülvizsgálati munkája is (57.). A cselekvési terv célja a Megújuló Energia Irányelv által meghatározott 2020-as kötelezettségek elérési útjának rögzítése, az aktualizált energiafelhasználási előrejelzések alapján ágazati célkitűzések és intézkedések megfogalmazása. Tekintve, hogy a korábban előre jelzett teljes energiafelhasználás mennyisége várhatóan a tervezetthez képest alacsonyabb lesz 2020-ban, a 14,65%-os részarányvállalás alacsonyabb megújuló energia mennyiség mellett fog megvalósulni. A Nemzeti Energiastratégiában felülvizsgált - hamarosan az Országgyűlés által is jóváhagyott - 2020-as energiaprognózis értékeit szükséges ezen túl figyelembe venni a NCST felülvizsgálatakor. A megújulóenergia-részarányra vonatkozó kötelező uniós 2020-as célszám (13%) az Eurostat-adatok szerint már teljesült Magyarországon.

Forrás: Eurostat

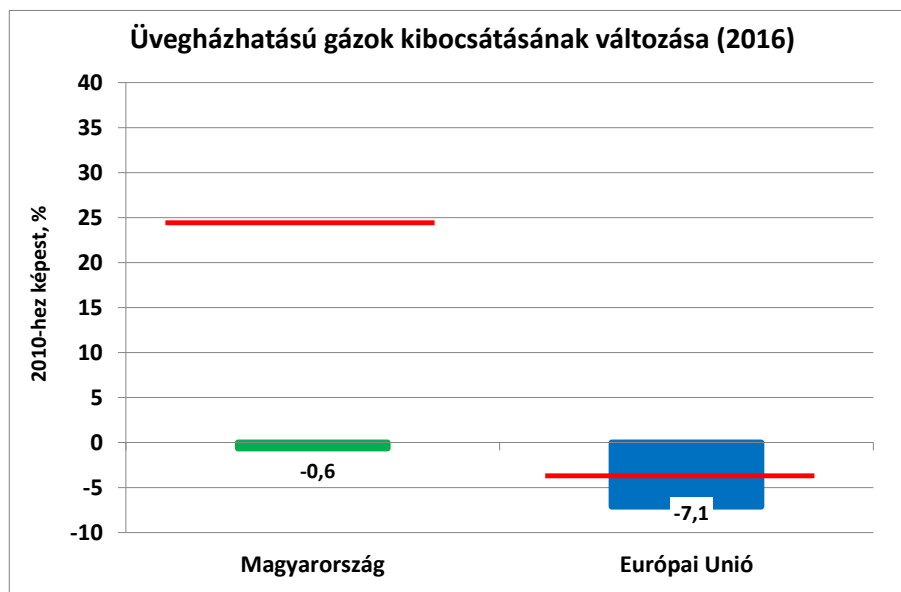
Tovább folynak a megújuló energiaforrások alkalmazását és az energiahatékonyság növelését elősegítő programok. Az Otthon Melege Program (58.) megvalósítására 2014-2017 között kb. 31 milliárd Ft forrást használtunk fel 200 ezer háztartás modernizálására, amely az EU emisszió kereskedelmi rendszeréből befolyt kvótabevételekből kerül finanszírozásra. 2017-ben három alprogramot hirdettünk ki – fűtésrendszer-korszerűsítésre, háztartási gépek, valamint gázkonvektorok cseréjére –, ezek várhatóan 263 MWh éves energiamegtakarítást eredményeznek. Emellett a megújuló energiaforrások szerepének növelése és az energiahatékonysági célok hangsúlyos szerepet töltenek be a 2014-2020-as időszakban rendelkezésre álló európai uniós források felhasználása során is, a különböző operatív programok keretében összesen 760 milliárd forint használható fel erre a célra. 2018 elejétől kedvezőbb feltételekkel és egyszerűbben igényelhetőek a lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó kamatmentes hitelek.

2017 októberében kerültek elfogadásra a megújuló energiaforrásból származó villamosenergia termeléshez nyújtott, 2017 januárjában indult új működési támogatási rendszer (METÁR) pótdíjazásához kapcsolódó jogszabályok (59.), amelyek 2018 nyarán fognak hatályba lépni. A koncepció célja, hogy hosszabb távon az új, a jövőben építendő villamos energiatermelő erőművek fenntartható és a nemzetgazdasági szempontokkal összhangban álló működését biztosítsa.

Előző évben számos új energiahatékonysági program indult (60.), illetve intézkedés született (TAO kedvezmény, szakreferensi hálózat, nemzeti energetikusi hálózat), az idei évben ezek első eredményeinek értékelésére kerül sor, valamint szükség esetén javaslatok kidolgozására a tapasztalatok alapján.

Befejeződött az Energetikai Iparfejlesztési és KFI Cselekvési Terv (67.) kidolgozása azzal a céllal, hogy irányt mutasson, és szakpolitikai támogatást biztosítson a hazai energiaipar szereplői számára, a beruházások és a KFI tevékenységek nemzeti energiastratégiai célokhoz igazodó létrehozása, összehangolása és élénkítése érdekében. Tekintve, hogy az állami tulajdonban lévő ásványkincsekkel történő ésszerű és felelős gazdálkodás az állam, a gazdaság és a társadalom közös érdeke, kidolgoztuk az Ásványvagyon Cselekvési Tervet (68.) annak érdekében, hogy javítsa a bányászati és az azon alapuló energetikai iparágak gazdasági és társadalmi helyzetét a jelenlegi és várható műszaki, környezetvédelmi és gazdasági tendenciák figyelembevételével. A kitermelhető vagyonok újraértékelésének fő megállapítása, hogy a vizsgált ásványi nyersanyagok mindegyike és a geotermikus energia potenciál is valós hasznosítási lehetőségeket rejt magában. Megkezdődtek a Táv hőfejlesztési Cselekvési Terv (69.) szakmai egyeztetései is, a terv általános célja a távhőszolgáltatás és az azon alapuló energetikai ipar versenyképességének fenntartása és társadalmi megítélésének javítása, stabil szabályozói és pénzügyi háttér kialakításán, szemléletformálási programokon és a műszaki-technológiai szint emelésén keresztül. Mindhárom terv kihirdetése 2018 második felében várható.

Mindemellett az Energiaunió irányítási rendszere alapján kerül megalkotásra a Nemzeti Energia és Klíma Terv (NEKT) (70.) a 2021 és 2030 közötti időszakra, tartalmazva a következő évtizedben megvalósítandó dekarbonizációs, megújuló energiatermelési, energiahatékonysági, energiabiztonsági és belső energiapiaci, innovációs és versenyképességi célokat. A terv elkészítésének tervezett határideje 2019 vége.

Forrás: Eurostat

A kidolgozás alatt álló Éghajlatváltozási Cselekvési Terv elfogadásával és végrehajtásával (63.) hozzájárul a Párizsi Megállapodással összhangban kialakított, a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában foglalt célok teljesüléséhez. Folyamatban van a Nemzeti Üvegházgáz Adatbázis létrehozása (64.), amelynek fő célja az éghajlatváltozással kapcsolatos európai uniós és nemzetközi jelentések elkészítését, a szakpolitikai döntéseket és az uniós reformfolyamatokat támogató informatikai rendszer kialakítása. A projekt eredményeként létrejövő modell a ma alkalmazott modelleknél pontosabb előrejelzések készítését teszi lehetővé. A jelentések minőségi fejlesztésének elősegítése az üvegházhatású gázok kibocsátásának jobb előrejelzése érdekében, illetve a mérséklési szakpolitikák és intézkedések várható hatásainak jobb számszerűsítése. A Klímagáz adatbázis kidolgozásához (66.) kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés projekt célja, hogy biztosítsuk a fluortartalmú üvegházhatású gáz-kibocsátással kapcsolatos tevékenységek ellenőrzésének és felügyeletének uniós előírásoknak megfelelő hátterét. Az agrárszektor fenntarthatóbb gyakorlatainak erősítése és a károsanyag-kibocsátási szintek csökkentését szolgáló irányelv teljesítése érdekében indult el a Mezőgazdasági káros anyag kibocsátás kutatási és adatgyűjtési program (65.).

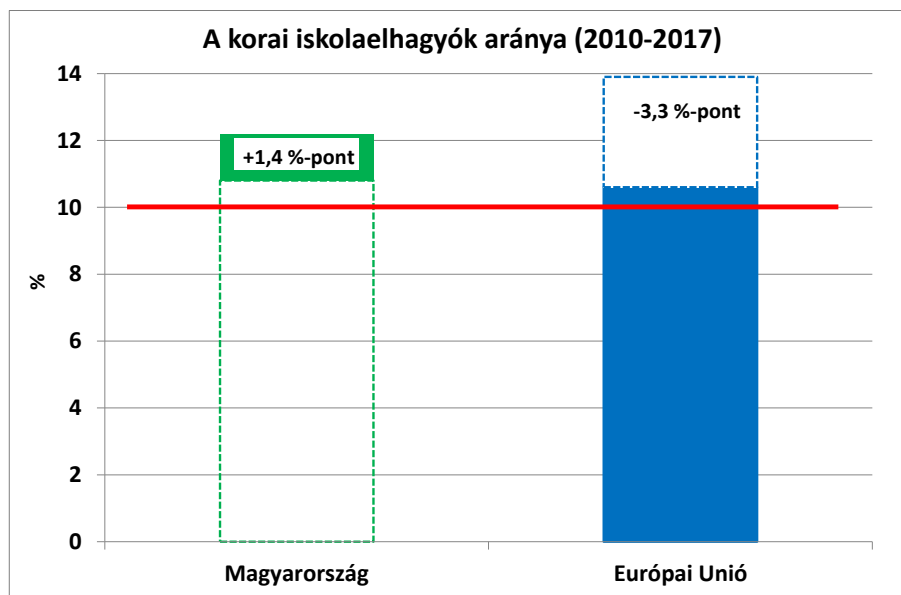
IV.4. Az oktatás megerősítése

Magyarország a képzettségi szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának (a 30-34 évesek körében) 34%-ra növelését és a korai iskolaelhagyók arányának (a 18-24 évesek körében) 10%-ra csökkentését vállalta 2020-ig.

IV.4.1. Korai iskolaelhagyás csökkentése

Magyarország a képzettségi szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra csökkentését vállalta 2020-ig. 2017-ben a korai iskolaelhagyók előzetes, becsült aránya 12,23% volt, ami magasabb, mint az EU-28 átlaga (10,6%), és csökkent a 2016. évi 12,5%-hoz képest. Magyarország legfontosabb célja a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányának csökkentése érdekében továbbra is a lemorzsolódás megelőzése, a végzettség nélküli

iskolaelhagyás szempontjából veszélyeztetett tanulói csoportok iskolai sikerességének elősegítése, illetve az iskolarendszerű oktatást idő előtt elhagyók esetében a végzettség megszerzésének segítése.

Forrás: Eurostat

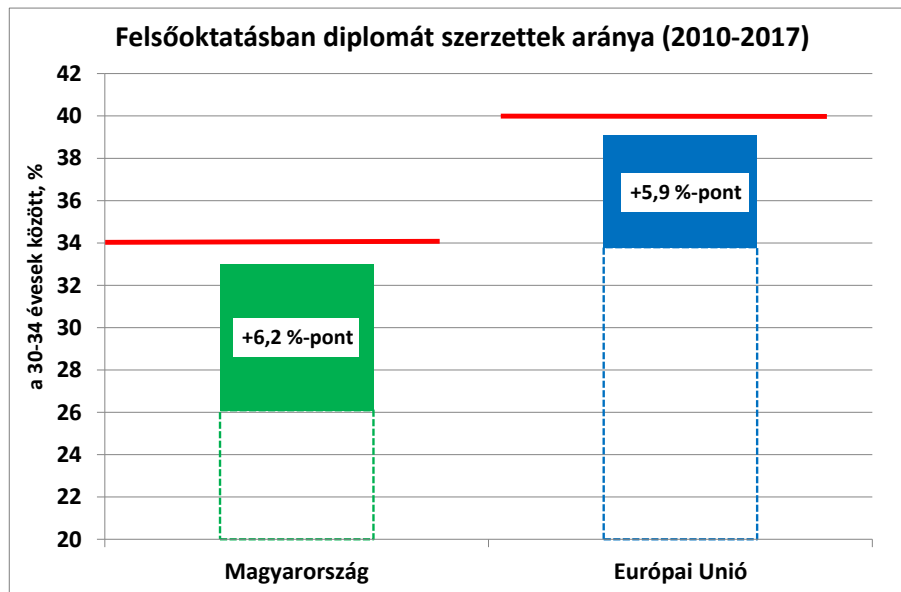
A Kormány a végzettség nélküli iskola elhagyás elleni középtávú stratégia cselekvési tervét 2016 novemberében fogadta el. A cselekvési terv egyik legfontosabb rendszerszintű intézkedése a lemorzsolódás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer (71.), amely 2016 novemberében került bevezetésre. A diagnosztikus célú jelzőrendszer elősegíti az iskolai előrehaladást nehezítő problémával küzdő tanulók esetében az egyéni szükségletekre reagáló, mielőbbi beavatkozásokat, és a pedagógiai-szakmai támogatás biztosításával módszertani segítséget nyújt a pedagógusok, az intézményvezetés számára. A rendszer része a pedagógiai szakmai szolgáltatás, amely a pedagógusok számára nyújt támogatást e munkában. A korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer azokra a helyzetekre és fejlesztést igénylő területekre kívánja felhívni a figyelmet, amelyek a lemorzsolódás elkerülésében segíthetnek. 2018-ban a jelzőrendszer alapján történő intézményi szakmai támogatás erősítése zajlik.

A cselekvési terv harmadik típusú intézkedéscsoportja a tanulói kulcskompetenciák fejlesztésére, a képzési szerkezet átjárhatóbbá tételére irányul, amelyek támogatják az alapvető kompetenciák egyénre szabott fejlesztését, biztosítják az egyéni, alternatív tanulási utak támogatását. A kitűzött célok elérését segítik a kulturális intézményekben megvalósított, a köznevelést, valamint az egész életen át tartó tanulást támogató nem formális és informális tanulási programok (72.).

Megkezdődött a szakképzési intézményekben tanulók korai iskolaelhagyásának csökkentését támogató helyi cselekvési tervek kialakítása és megvalósítása a megfelelő uniós programokból, amelyet intézményi, pedagógiai-módszertani felkészítés egészít ki.

Elemzések azt mutatják, hogy a korai iskolaelhagyás szempontjából a legvesélyeztetettebb csoportok a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű – köztük roma – tanulók. Így a korai iskolaelhagyás csökkentéséhez az III.2. fejezetben (az Országspecifikus ajánlások végrehajtása érdekében tett lépések bemutatását tartalmazó fejezet) bemutatott intézkedések is hozzájárulnak.

IV.4 2. A felsőoktatás átalakítása

Forrás: Eurostat

A Kormány célja a nemzetközi oktatási és kutatási térben magasan pozícionált, a társadalmi kihívásokra gyorsan reagáló, az ország gazdasági sikerességét alapjaiban meghatározó felsőoktatási rendszer kialakítása és működtetése, melynek kulcsszavai: verseny, minőség, teljesítmény és siker. Az egyre szűkülő források, a globalizáció, a gyors technológiai változások, a demográfiai folyamatok és a változó társadalmi igények a világ minden táján komoly kihívás elé állítják a felsőoktatási területet. Az elmúlt időszakban a Kormány arra törekedett, hogy megalapozzon egy a globális kihívásokkal megküzdeni képes, a hosszabb távú gazdasági és társadalmi célokkal is összhangban álló, tervezettebb és szervezettebb felsőoktatási rendszert. A felsőoktatás átalakítása összetett feladat, a rendszernek egyszerre kell igazodnia a gazdasági és munkaerőpiaci igényekhez, az elöregedő társadalom elvárásaihoz, valamint a kutatás-fejlesztési és innovációs folyamatokhoz. A Kormány erőfeszítéseinek köszönhetően az elmúlt időszakban az erőforrások jobb allokálásával, a hatékonyság növelésével, az értékmegőrzés és értékteremtés szem előtt tartásával, egy magasabb minőséget nyújtó, teljesítményelvű és a gazdasági szereplők igényeit is jobban kiszolgáló rendszer jött létre.

A felsőoktatás területén Magyarország alapvetően jól teljesíti az EU2020 vállalást: már 2013-ban elérte a 2010-ben kitűzött vállalását (30,3%) így a 2015. évi Nemzeti Reform Programban 34%-ra módosította a 2020-ig elérendő célszámot. A 2017. évi ideiglenes adat szerint a célindikátor, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 30-34 éves korosztályon belül 32,3% volt, amely enyhe csökkenést mutat a 2016.évi 33%-hoz képest, ez demográfiai okokkal magyarázható.

A Kormány által 2014 decemberében „Fokozatváltás a felsőoktatásban” címmel elfogadott stratégiai dokumentum ágazati célként az erőforrások hatékony felhasználása mellett egy magasabb minőséget nyújtó, teljesítményelvű felsőoktatási rendszer létrehozását jelölte meg. 2016-ban, eleget téve a strukturális alapokra vonatkozó ex-ante feltételeknek, a stratégia átdolgozásra került. A Kormány a 1359/2017. (VI.12.) határozatában hagyta jóvá a stratégia cselekvési tervét, amely kijelöli a konkrét intézkedéseket, a felelősöket és a végrehajtási határidőket 2017-2020-ra. A stratégia az alábbi területeket kezeli prioritásként: képzés és oktatás; kutatás-fejlesztés; intézményirányítás és

finanszírozás fejlesztése; kiemelt képzési területek fejlesztése. A stratégia Európai Unió és hazai költségvetési forrásból kerül megvalósításra.

A Kormány 2017-ben elindította a Felsőoktatási Intézményi Kiválóság Programot (73.a), amelynek célja a magyar felsőoktatási KFI hosszú távú nemzetközi versenyképességének biztosítása révén a kutatók pályán tartása és a kutatói utánpótlás biztosítása valamint a GDP-arányos K+F ráfordítások növelése. A tudományágakat átfogó kutatási területekre építő, ugyanakkor innovációs fókusszal is rendelkező kiválósági tématerületi intézményi kutatásokat támogató program részben a nemzetgazdasági jelentőségű felsőoktatási kutatást végző oktató-kutatók differenciált bérrendezésére irányul.

Megkezdődött a Felsőoktatási hallgatók tudományos műhelyeinek és programjainak támogatása 6 felsőoktatási intézmény részvételével (73.b). A program magában foglalja a doktori képzés színvonalának és minőségének fejlesztését, kutatási készségfejlesztést, tehetséges tanulók bevonását a kutatásokba.

A felsőoktatás és az üzleti szféra közötti kapcsolat erősítése (74. intézkedéscsoport) továbbra is elsősorban a duális képzés fejlesztésével és terjesztésével valósul meg. A 2016/2017-es tanévben 24 felsőoktatási intézmény indított duális képzést, 6 képzési területen (agrár, műszaki, gazdaságtudományok, informatika, társadalomtudomány, természettudomány), 49 különböző szakon duális képzést.

Az MTMI területeken az utóbbi években fellépő szakemberhiány mérséklése érdekében a köznevelési intézményekben folyamatos a felsőéves diákok pályorientációja (75.). A projekt keretein belül a matematikai, természettudományos, informatikai és műszaki pályák választásának népszerűsítése, valamint az ahhoz kapcsolódó kompetenciák fejlesztése történik.

2017-ben kezdődött meg a felsőoktatás hozzáférhetőségének növelése (76.) és a lemorzsolódás csökkentése érdekében egy komplex fejlesztési program, amely magában foglal olyan tevékenységeket, mint a tutorálást, mentorálást, készségfejlesztést. Az intézkedés hatására nő a diplomaszerezés esélye a hátrányos helyzetűek, a lemorzsolódással veszélyeztetettek esetében. A felsőoktatási kompetenciamérések és a lemorzsolódás-monitoring rendszerének kidolgozása a projekt keretében zajlik.

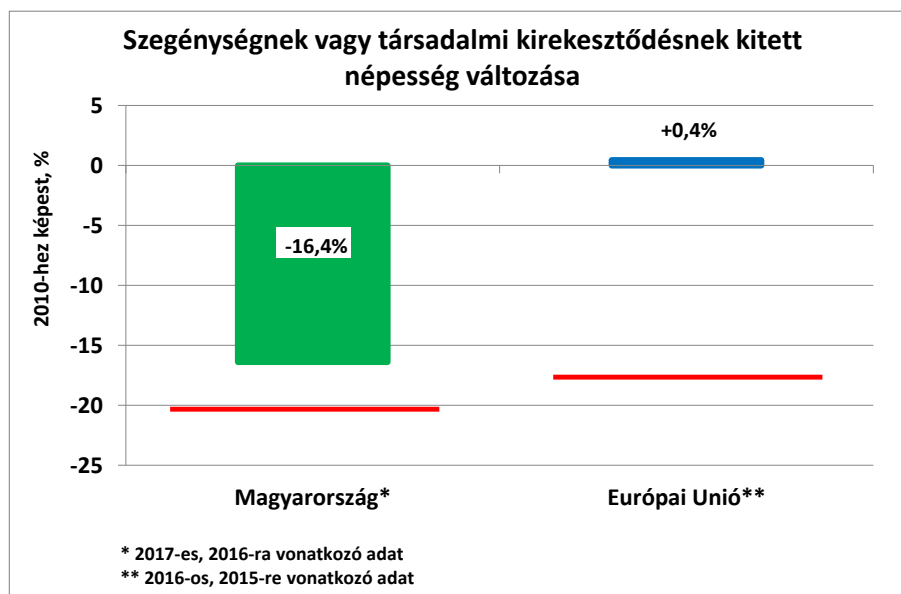
A végzett roma hallgatók számának növelése, tanulmányi sikerességük, társadalmi szerepvállalásuk ösztönzése, a „Roma szakkollégiumok támogatása” (77.), kiemelten fontos a magyar Kormány számára. Magyarországon összesen már 11 felsőoktatási roma szakkollégiumban segítik több száz roma fiatal egyetemi, főiskolai tanulmányait. A 2018-as tanévre a tervezettek szerint a kollégiumi tagok száma 351 fő lesz.

IV.5. A szegénység csökkentése

Magyarország az Európa 2020 Stratégia szegénységi céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint az alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20%-os csökkentését vállalta 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű.

A magyar szegénységi adatok folyamatos és jelentős javulást mutatnak: a KSH 2017-es (2016-ra vonatkozó), legfrissebb adatai szerint a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának

kitettek aránya 76 ezer fővel csökkent (vagyis 2016-ban összesen 2 millió 465 ezer embert érintett a szegénység legalább egy dimenziója, ami a teljes lakosság 25,6%-át jelentette). A mélyszegénység, azaz mindhárom dimenzió által veszélyeztetettek száma 2016-ra 71 ezer fővel (38,4 %-kal) csökkent. 2015-höz képest 2016-ban 105 ezerrel kevesebb ember élt a szegénységi küszöb, azaz 77 680 forint alatti jövedelemből. A legnagyobb javulás a 18 év alattiak körében következett be, mintegy 5 %-os csökkenés után jelenleg 14,8% a jövedelmi szegények aránya ebben célcsoportban. A szegénységi mutatók javulásához hozzájárulnak a tartós rezsicsökkentés, a devizahiteles adósok helyzetének rendezése mellett a béremelések, és foglalkoztatáspolitikai eszközök, valamint családbarát intézkedések hatásai is.

Forrás: Eurostat

A hátrányos helyzetű embereket, köztük a romákat segítő fejlesztések irányait a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia jelölte ki. A társadalmi felzárkózást szolgáló intézkedéseknek elsősorban közép-illetve hosszútávon jelentkeznek a hatásai, ezért az egyes intézkedések között folytonosság, a tapasztalatokat figyelembe vevő egymásra épülés szükséges.

A gyerekek esélyeinek növelését szolgálják a legkorábbi életkortól kezdődő, a szülőket bevonó, és a területi hátrányokat is figyelembe vevő fejlesztések (80. intézkedéscsoport), melyek révén erősödik a társadalmi integráció az óvodai, iskolai, munkaerő-piaci, helyi társadalomba való beilleszkedéssel, erősödnek a szülői kompetenciák és megtörhet a szegénység újratermelődése az érintett gyerekeknél. A leghátrányosabb helyzetű (LHH) kistérségekben működő ún. komplex gyerekesély programok 23 kistérségben biztosítanak lehetőséget a nehéz helyzetű gyermekes családok helyzetének javítására, a gyerekek esélyeinek növelésére a helyi szolgáltatások és együttműködések fejlesztése révén. A 2014-2020 időszakban az Integrált térségi gyermekprogram folytatása 31 járásra terjed ki, és a korábbiaknál még jobban koncentrálna a szolgáltatáshiányos kistélepelekre. Az eddig működő 113 Biztos Kezdet Gyerekház mellett az év végig 130 új intézmény kezd meg működését.

A foglalkoztatottság növelése a társadalmi felzárkózás kulcseleme. A munkaerőpiactól legtávolabb lévők számára ad esélyt az Aktívan a tudásért kiemelt projekt (81.a), melynek megvalósításába 2017 március végéig 7459 főt vontak be, továbbá elkezdődtek az alapképzettség-fejlesztő képzések is a

konvergencia régiókban. A roma nők munkaerőpiacra jutásának elősegítése érdekében folytatódnak a Nő az esély konstrukciók (81.b), melyeknek köszönhetően 2018 januárjáig 687 fő foglalkoztatása megkezdődött, március közepéig várhatóan további 213 fő kerül foglalkoztatásba.

A lakhatási integrációt szolgálják a szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élők egymásra épülő humán és infrastrukturális elemeket tartalmazó komplex (képzési, foglalkoztatási, egészségügyi, szociális és más szolgáltatásokhoz való hozzájutás támogató) telepprogramjai (81.e). A konstrukció keretében várhatóan legalább 110 telepen indul komplex program, legalább 6000 fő bevonásával.

Folytatódik a Végtelen lehetőség elnevezésű kísérleti program), amely öt járás 104 települését és mintegy százezer embert érint. Az intézkedés a leghátrányosabb helyzetű régiók felzárkózását segíti elő (78. intézkedéscsoport), a program során adaptálható beavatkozások, eljárások, rendszer-hiányt pótló innovatív eszközök, együttműködések alapuló működési módok gyakorlati modellezése történik, amelyeket folyamatértékelés kísér azért, hogy a jó megoldások (fenntarthatóságuk érdekében is) a szociális ellátórendszerbe (szolgáltatásokba, szakemberek képzésébe) illeszthetők legyenek. A program keretében a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a kunhegyesi, a Magyar Református Szeretetszolgálat a cigándi, az Ökumenikus Segélyszervezet a gönci, a Baptista Szeretetszolgálat a baktalórántházai, a Katolikus Karitás pedig a sellyei járásban kezdi el a munkát.

A fogyatékkal élők támogatása érdekében megkezdődik a Nemzeti Rehabilitációs Konceptió (NEREK) megalkotása (79.), az intézkedés eredményeképp kialakuló koncepció megvalósítása jelentősen javítja a rehabilitációs szükséglettel rendelkező célcsoportok nyílt munkaerő-piaci részvételét és társadalmi el/befogadását.

V. 2014-2020-AS IDŐSZAK EURÓPAI UNIÓS FORRÁSAINAK FELHASZNÁLÁSA

A 2014-20-as fejlesztési periódus tervezése során Magyarország számára kiemelt fontosságú az országspecifikus ajánlások és az EU 2020 stratégia célkitűzéseinek megfelelő operatív programok létrehozása. Ezt bizonyítja, hogy az Operatív Programok tervezése és a társadalmi egyeztetés már 2014-ben elindult, az első programot pedig már 2014 végén jóváhagyta az Európai Bizottság. Magyarországon jelenleg tíz elfogadott és jóváhagyott tematikus Operatív Program támogatja az EU 2020 stratégia és az országspecifikus ajánlások végrehajtását, melyek a célok eléréséhez leginkább az ügyfélbarát közigazgatás, a modern, átlátható és elektronikus kormányzat, a kis- és közepes vállalkozásokat támogató üzleti környezet, a foglalkoztatás, az oktatás, és szociális felzárkóztatás területein nyújtanak hatékony segítséget. Az RSZTOP és a MAHOP az összesítésben nem jelenik meg.

Az Operatív Programok felhívásait Magyarország 2017 tavaszára a teljes keretösszeget lefedően meghirdette, az elmúlt évben a beérkezett pályázatok igényeinek megfelelő kisebb mértékű átcsoportosítások történtek. Az országspecifikus ajánlásokhoz és az új célokhoz való illeszkedéshez a lehetséges átcsoportosítások a közeljövőben még kellő mozgásteret biztosítanak, ám a tervek szerint ebben az évben megvalósul a teljes összeg lekötése. A jelenleg bemutatott keretösszegek alapjául szolgáló adatokat a 2018. március 31-én hatályos éves fejlesztési keretek tartalmazzák.

Az országspecifikus ajánlásokhoz és az EU 2020 stratégiához hozzájáruló programok keretösszege (Mrd Ft)

CSR	EU2020 cél	KÖFOP	EFOP	GINOP	TOP	VEKOP	KEHOP	IKOP	VP
CSR1	Költségvetés								
CSR2	E-kormányzat és átlátható állami szolgáltatások	274,0		3,9					
	Kkv-k versenyképességének erősítése			804,7					
CSR3	EU2020-1 Foglalkoztatás		85,5	690,6	188,4	47,8			55,2
	EU2020-4, Oktatás		531,9	20,3		6,73			
	EU2020-5, Társadalmi felzárkóztatás		302,7		76,1	17,5			
	CSR3 összesen		920,1	710,9	264,5	72,03			55,2
	EU2020-2, K+F			671,0		48,1			25,0
	EU2020-3, Energia és klíma			226,7	494,2	38,3	324,1	184,9	73,6
Összesen		274	920,1	2417,2	758,7	158,43	324,1	184,9	153,8

A 2. országspecifikus ajánlás azon területein, melyek nem közvetlen jogszabályváltozást igényelnek, aktív szerepet vállalnak az operatív programok. A KÖFOP 2. prioritása a közszolgálat etikus működését és a megerősödő szolgáltatói szemléletet helyezi előtérbe, így a VEKOP által társfinanszírozott és a 3. prioritásban célzott programokkal együtt összesen 274 Mrd Ft értékben támogatja a közpénzek felhasználásának átláthatóságát, az e-kormányzás fejlesztését, új, átlátható, ügyfélközpontú állami szolgáltatások kialakítását, valamint a korrupció elleni keret megerősítését. Az elektronikus kormányzati szolgáltatások fejlesztését a GINOP 3,9 Mrd Ft értékben támogatja. A mikro-, kis- és közepes vállalatok fókuszával szintén a GINOP felhívásaiban jelenik meg a verseny

erősítése, amit a vállalkozások komplex fejlesztési programjain keresztül összesen 804,7 Mrd Ft támogat – ebből a vissza nem térítendő források aránya 474,6 Mrd Ft, amelyből néhány kiemelt, országos hatáskörű projekt a VEKOP társfinanszírozásában valósul meg.

A GINOP esetében érdemes kiemelni a pénzügyi eszközökről szóló 8. prioritást, mely az uniós átlagot jóval meghaladó mértékben tartalmazza a vállalkozások versenyképességét hatékonyan növelő visszatérítendő forrásokat. A széleskörű pénzügyi eszközök a verseny erősítése mellett a kutatás-fejlesztési, energia- és foglalkoztatási célok területein is jelentős szerepet játszanak.

A 3. országspecifikus ajánlás tartalmi elemei, különösen a foglalkoztatási, az oktatási és az ideai ajánlásban hangsúlyosabban szereplő szociális célok elsősorban az EFOP, a GINOP, a TOP és a VEKOP prioritásait határozzák meg. A 3. országspecifikus ajánlás teljesítéséhez hozzájáruló kiírások teljes keretösszege az EFOP-ban így meghaladja a 920 Mrd Ft-ot, melynek legnagyobb része, 532 Mrd Ft az oktatás feltételeinek és eredményeinek javítását célozza. Több felhívás célozza a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, az Útravaló ösztöndíjprogram például évente legalább 9000 fő hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanuló részvételét és mentorálását teszi lehetővé.

A szociális ellátás javítását célzó programok főként az EFOP-ban jelennek meg, összesen több mint 300 mrd Ft keretösszegben, de a TOP és a VEKOP együttesen szintén közel 100 mrd Ft értéket mozgósít e területen. 2017-ben például új középtávú elemmel bővült az intézményi férőhelykiváltás összesen már 78 Mrd Ft keretösszegű programja, mely a fogyatékos személyek, a pszichiátriai- és szenvedélybetegek jobb életminőségéhez közösségi alapú szolgáltatásokkal, főként az életminőségüket javító új bentlakásos intézmények kialakításával kíván hozzájárulni. Emellett számos program a képzettségi, foglalkoztatási és szociális célok együttes megvalósítására született, mint az Aktívan a tudásért, melynek célja 18–55 év közötti, alacsony iskolai végzettségű hátrányos helyzetű emberek, köztük romák képzettségi szintjének növelése, valamint foglalkoztatási esélyeik növelése.

A GINOP kiírásában összesen több mint 710 Mrd Ft-ot áll rendelkezésre a 3. ajánlás célkitűzéseire, ennek szinte teljes része, több mint 690 Mrd Ft elsősorban a foglalkoztatottság növeléséhez járul hozzá, miközben a 6. prioritás keretében ezen összeg egy része, 138 Mrd Ft a munkaerő képzettségének javítását egyaránt szolgálja. A GINOP prioritási tengelyei szintén ezen célok szerint szerveződnek: az 5. prioritás kifejezetten a foglalkoztatás, illetve a 6. prioritás a versenyképes munkaerőről szól, melyeket a pénzügyi eszközökről szóló 8. prioritás egészít ki. Egyes GINOP felhívások finanszírozása részben az országos hatáskörű VEKOP keretéből valósul meg.

A Közép-magyarországi régió fejlesztéseit tartalmazó VEKOP 72 Mrd Ft értékű keretében a fő hangsúlyt a humán erőforrás fejlesztése kapja, részben az EFOP és a GINOP mellett társfinanszírozott programokkal. A kevésbé fejlett magyarországi régiókat célzó TOP-ban hasonló arányban közel 265 Mrd Ft szolgálja főként a foglalkoztatás bővülését, a hangsúlyos területek közé tartozik a családbarát, munkába állást segítő intézmények és közszolgáltatások fejlesztése, a munkaerő mobilitását ösztönző közlekedésfejlesztés, illetve a megyei és helyi szintű foglalkoztatási megállapodások, együttműködések támogatása.

Az EU2020 öt fő tematikus célkitűzéséhez több operatív program is hozzájárul, miközben az EU 2020 stratégia foglalkoztatási, oktatási és szociális céljait e kimutatásban teljes egészében megfeleltettük a 3. országspecifikus ajánlásnak.

Az Európa 2020 stratégia 1., foglalkoztatási célkitűzéséhez például minden, a 3. ajánlásban megfogalmazott aktív munkaerőpiaci politika hozzájárul, míg a passzív munkaerőpiaci politikák

elsősorban a szegénység enyhítését célzó 5. célkitűzésben jelennek meg. Így az elsősorban a foglalkoztatási arány növekedését elősegítő programok a már említett EFOP, GINOP, TOP és VEKOP keretében jelentek meg, rendre 86 Mrd, 691 Mrd, 188 Mrd és 48 Mrd Ft keretösszegben. Emellett több szociális vagy oktatási prioritású program másodlagos célként a munkaerőpiacra való felkészítést emeli ki.

A 2., kutatás-fejlesztési célkitűzés teljesítését szolgálja a GINOP kutatás-fejlesztésről és innovációról szóló 2. prioritása közel 671 Mrd Ft-tal, melynek lényeges, 182 Mrd Ft-ot meghaladó része pénzügyi eszközök formájában áll rendelkezésre. A VEKOP-ban 48 Mrd Ft keretösszegben szintén a 2. prioritás irányul kutatás-fejlesztésre. Figyelmet érdemelnek még az EFOP, táblázatban nem szereplő, Intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztések, illetve Tematikus kutatási hálózati együttműködések együttesen 26 Mrd Ft összegű kiírásai, valamint a VP agrár-innovációs csoportok és innovációs projektek megvalósítását támogató kiírása 25 Mrd Ft értékben.

A 3., energetikai célkitűzés lehangsúlyosabban a környezeti és energiahatékonysági programban jelenik meg, a KEHOP energiahatékonyság növeléséről és megújuló energiaforrások alkalmazásáról szóló 5. prioritása több mint 324 Mrd Ft-ot szán elsősorban a zöldáram-termelés és a távhőszolgáltatás korszerűsítésének támogatására, épületenergetikai beruházások, köztük közel nulla energiaigényű épületek ösztönzésére, valamint helyi és fotovoltaikus energiaforrások elterjesztésére. A megújuló energiaforrások védelmét és a káros anyagok kibocsátását csökkenti továbbá a KEHOP 3. prioritása a megújuló energiaforrások védelmével: a hulladékgazdálkodás fejlesztésével és az elkülönített gyűjtési rendszer alkalmazásával közvetett módon további, a táblázatban nem szereplő 136,5 Mrd Ft-tal járul hozzá az energetikai célkitűzéshez. Az IKOP főleg a kötöttpályás személyszállítási hálózat bővítésével és a közösségi közlekedést közvetlenül előtérbe helyező programokkal 185 Mrd Ft-tal támogatja az energiafelhasználás csökkentését és a károsanyag-kibocsátás mérséklését. A GINOP 167,28 Mrd Ft pénzügyi termékkel ösztönzi az energiapolitikai célok megvalósulását, főként a lakosság és a kkv-szektor energiahatékonysági és megújuló energiát alkalmazó épületenergetikai fejlesztései révén. A kkv-szektor épületenergetikai fejlesztéseire további 59,45 milliárd Ft vissza nem térítendő támogatás is rendelkezésre áll a GINOP-ban. A TOP, a VEKOP és VP további 494 Mrd, 38 Mrd, illetve 74 Mrd keretet különít el közvetlenül energetikai és megújuló energiát támogató beruházásokra, melyből a TOP esetében a fenntartható közlekedésfejlesztés, a barnamezős területek rehabilitációja és a zöld város programok is megjelennek.

A 4., oktatási célkitűzés szintén nem választható el élesen a 3. országspecifikus ajánlásnál ezen a területen bemutatott programoktól. A lehangsúlyosabb oktatásfejlesztési programokat az EFOP hirdeti meg a tavalyinál nagyobb, közel 532 Mrd Ft-os kerettel (infrastruktúrafejlesztés, tananyagfejlesztés, szakmai továbbképzés, tematikus együttműködések). A VEKOP 6,7 Mrd Ft-os közvetlen oktatási kerete biztosítja a köznevelés modernizálása mellett többek között roma szakkollégiumok és a hátrányos helyzetűeket támogató Útravaló ösztöndíjprogram működését, míg a VEKOP számos EFOP és GINOPfelhívás társfinanszírozójaként jelenik meg. A GINOP így közvetlenül 20 Mrd Ft összegben járul hozzá az oktatási célkitűzésekhez, de számos program másodlagos célként célzott területek képzéseit, digitális ismeretek fejlesztését támogatja. Ezek az iskolarendszerű képzéseken túl, de azokra visszahatva erősítik a munkaerőpiac számára, valamint egész életen át tartó tanuláshoz szükséges alapkompenciák megszerzését és hozzájárulnak a korai iskolaelhagyók arányának csökkenéséhez.

A 5., szegénységi célkitűzés számos program szociális háttereként megjelenik, emellett az EFOP, a VEKOP és a TOP egyes elemei közvetlenül a relatív szegénység és a társadalmi kirekesztettség enyhítését célozzák munkaerőpiaci integrációt erősítő, valamint végzettséget nyújtó programjaikkal. A legnagyobb, közvetlenül a szegénység csökkentését célzó keretet az EFOP biztosítja, ahol a programok együttesen több mint 300 Mrd Ft összegben támogatják elsősorban szegregált élethelyzetek felszámolását és a hátrányos helyzetűek integrációját, miközben az Elsőként lakhatás, az Esély Otthon és a Biztos Kezdet Gyerekházak programok is itt jelennek meg. A VEKOP 17,5 Mrd, míg a TOP 76 Mrd Ft összeggel járul hozzá a társadalomtól jövedelmi vagy kulturális értelemben leszakadó lakosság életkörülményeinek javításához.

VI. A TÁRSADALMI PARTNEREK BEVONÁSA

A 2018. évi Nemzeti Reform Program társadalmi egyeztetése során az előző évek gyakorlatának megfelelően elsősorban az intézkedésért felelős minisztériumok vonják be a saját partnereiket az egyes törvények, programok és más intézkedések előkészítésébe, tervezésébe. Ennek formái változóak a szakterület intézkedéseinek jellegétől, valamint az ott kialakított gyakorlatoktól függően. A 2018. évi Nemzeti Reform Program intézkedéseinek egy része önálló stratégia, törvény, amelyeket megelőzőt a törvényekben előírt társadalmi konzultáció, továbbá az uniós programokban szereplő intézkedések esetében az EU támogatások felhasználási eljárásrendjének megfelelően mind a tervezés, mind a kiválasztás folyamatában sor kerül társadalmi egyeztetésre.

Az NRP összeállítása során az alábbi jó gyakorlatok azonosíthatók:

- A munkaerőhiány kezelése érdekében több helyi önkormányzat kifejezte abbéli szándékát, hogy a területén működő vállalkozások igényei alapján, a tulajdonában álló ingatlanjainak átépítésével, illetve új ingatlanok építésével munkásszállást létesítene, és ehhez állami támogatást szeretne igénybe venni.
- Az Országos Hajléktalan Közfoglalkoztatási Mintaprogram indítása előtt szakmai egyeztetés történt a területileg érintett kormányhivatalok, valamint civil szervezetek, egyházak bevonásával.
- A Versenypályázati tükör fórum keretében mind a felfedező kutatások, mind az alkalmazott kutatások területén külön-külön rendezvények kerültek megtartásra mintegy 200 fő partner részvételével. A KFI stratégia alakításában, a KFI célú források értékkeremtő felhasználásában és az ösztönző programok kidolgozásában és a szakpolitikák értékelésében működik közre az Innovációs Testület. A Nemzeti KFI Stratégia megújításának Tanácsadó Testülete felügyelte a KFI stratégia felülvizsgálatát és megújítását.
- A METÁR pótdíjrendszert a szakterület egyeztetette a piaci szereplőkkel, illetve a jogszabály-tervezeteket megküldte társadalmi egyeztetésre.

Az európai uniós projektek, pályázatok társadalmi egyeztetése érdekében az irányító hatóság a pályázati felhívást tíznapos határidő biztosításával társadalmi egyeztetésre bocsátja a www.szechenyi2020.hu honlapon. A társadalmi egyeztetés során véglegesített felhívást az irányító hatóság legalább 30 nappal az éves fejlesztési keretben meghatározott meghirdetési időpont előtt elektronikus formában megküldi véleményezés céljából az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszternek. Az elektronikus megküldést követően kikérik a felhívás tárgya szerint érintett társadalmi és szakmai szervezetek véleményét. Az operatív programok monitoring bizottságába a szociális partnerek, valamint a civil szervezetek és nem-kormányzati szervezetek is jelölnek tagokat. Így a projektek kiválasztása, értékelése folyamán végig figyelemmel kísérik a folyamatot a szociális partnerek és a civil szervezetek.

A jogszabályok esetében (pl. a közbeszerzési törvény, egyes adótárgyú jogszabályok) az egyeztetés jellemzően a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény rendelkezései alapján történt. A társadalmi egyeztetés formái a honlapon megadott elérhetőségen keresztül biztosított véleményezés (általános egyeztetés), valamint a jogszabály előkészítéséért felelős miniszter által bevont személyek, intézmények és szervezetek által történő közvetlen véleményezés (közvetlen egyeztetés), általános egyeztetés minden esetben kötelező. Az uniós programok esetében a nyilvánosságra hozatalon túl az egyes operatív programok Monitoring Bizottsága előzetesen véleményezi és jóváhagyja az éves fejlesztési kereteket – amihez külső szereplők is bevonhatók. (Erre példa a „Logisztikai szolgáltató központok fejlesztéseinek támogatása”, vagy a „Ipari Inkubációs Szolgáltató Központok létrehozása” című program). Ezek tervezése, módosítása az érdekképviselők, valamint klasztermenedzsment szervezetek által megküldött javaslatok alapján történt, illetve a társadalmi felzárkózást segítő intézkedések esetében civil szervezetek, egyházak véleményezhetik az operatív programok felhívásait.